80
Yarım Ay
1 Haziran 1938
15 Kr.

◆YARIM AY◆

15 Günde Bir Çıkar Edebî - ilmî - ictimaî Mecmuadır.

İdare Merkezi: İstanbul, Sirkeci Ebussuud Caddesi No. 1-3

RESİMLİ AY MATBAASI T. L. ŞİRKETİ.

Abonman Şartı: Türkiye için { 6 Aylığı: 175 Kr. / 12 „ 350 Kr. Ecnebî için {Yıllığı 1 İngiliz Lirası

Telefon: **23607** *Telgraf adresi:* **Resimliay** *Posta Kutusu:* **629**

Rica: 1) İdare işlerine ait muhaberelerin; **Resimli Ay Matbaası T. L. Şirketi İdare Müdürlüğü**

Yazı „ „ „ : „ „ „ **Yazı** „

Bilmece „ „ „ : „ „ „ **Bilmece Memurluğu**

adreslerine yazılması.

2) Bilmece zarflarına 6 kuruşluk pul yapıştırmağa lüzum yoktur; bunların zarflarını açık gönderiniz, o zaman yalnız 1 kuruşla gelir.

Kolaylık-Şıklık

Her şeyden evvel kolaylığı arayan spor meraklısı Bayanlar, onlar için yapılmış olan bu sentür-külotları giyerek şıklığı da temin etmiş olurlar. Hututu inceltir. Vücudun tenasübünü düzeltir ve en şedid hareketlerde bile kat'iyyen kaymaz.

Fiyatı: 7 1/2 liradan itibaren.

Satış yeri yalnız:

J. Roussel
Paris

İSTANBUL, Beyoğlu
Tünel meydanı 12 No.lu.
Mağazamızı ziyaret ediniz veya 20 No.lu tarifemizi isteyiniz.
Fiyatlarımızda büyük tenzilât.

Halka, sıhhati ile alâkadar o masın öğütleyen, hastalıklara karşı alınacak ilk tedbirleri öğreten (Lokman Hekim) adlı güzel bir aylık mecmua neşreden:

Dahilîye Mutehassısı

Dr. Hafız Cemal

LOKMAN HEKİM

Pazardan başka günlerde öğleden sonra saat (2½ tan 6 ya) kadar İstanbulda Divanyolunda 104) numaralı hususi kabinesinde hastalarını kabul eder. Salı, cumartesi günleri sabah saat (9½ - 12)ye kadar hakikî fıkaraya bakar. Kışlık Telefon: 21044 Muayenehane ve ev telefonu 22398.

Okuyucularımıza sayın doktoru ve değerli mecmuasını tavsiye ederiz

ANA

AYLIK AYLE MECMUASI

Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından çıkarılan bu dergide, her aileyi pek yakından ilgilendiren konular üzerine, en kuvetli kalemler tarafından yazılmış mekaleler, hikâyeler, elişleri ve moda örnekleri vardır.

Beşinci sayısı çıkmıştır: Altıncı sayı 15 Haziran 1938 de çıkacaktır. Şimdiden kitapçı ve gazetecinize sipariş ediniz!

RESİMLİ AY

Nisan 1938 – Sayı 26

Mayıs 1938 - Sayı 27

En çok okunanan ve sevilen yazıcılarımızın: Birçok MAKALE - HİKÂYE - RÖPORTAJ - TERCÜMELERİ ve ROMANLARI ile BOL RESİMLİ olarak çıkmıştır.

—Mutlaka Alıp Okuyunuz!—

"Resimli Ay" Türkiyenin En Olgun Aylık Mecmuasıdır.

EFELER

Ragıp Şevkinin fevkalâde müheyyiç bu millî romanı (RESİMLİ AY) da devam ediyor. Mutlaka takibediniz.

BAZI KÜÇÜK HATIRALAR

Yazan: A. Adil EREN

ATATÜRKÜN DOĞDUĞU EV

Atatürkün doğduğu ev - resimlere ve verilen izahata bakılırsa - Mithat paşanın kurduğu "Islahhane„ nin karşısına tesadüf ediyor.

Mithat paşa Sadrazamlıktan Selânik valiliğine gelince hemen imar işine başladı. Bir hamlede Midhat paşa caddesini açtı. Bu cadde, Selânik hükûmet dairesinin yanından başlayıp, şehri ortadan ikiye bölen ve tam sağ müntehasında sonlanan bir ana hat idi. Mithat paşa, yolun kaleye ittisal eden müntehasında boş bir meydan buldu.

Bu meydanda bir ıslahhane binası vücude getirdi. Islahhane demek, Mektebi Sanayi demektir. Mektebi Sanayide okumak yazmaktan başlıyarak marangozluk, demircilik öğretilirdi. Mektep binası bir bahçe içindeydi. Bahçe parmaklık ile muhattı. Midhat paşa iki büyük işi birden görüp bitirdi: Memleketin en güzel caddesi, memleketin en güzel kültür müessesesi Midhat paşanın eseridir.

Türkiyeyi ve Türklüğü inkırazdan kurtaran.. Onbeş yılda medenî, müterakkî, kavî ve sulhsever Büyük Türk Cumhuriyet kuran Büyük Mustafa Kemal Atatürk, işte bu caddenin ucunda kâin mütevazi evde gözlerini dünyaya açmış ve hayatının ilk çağlarını orada geçirmiştir.

●

ABDÜLHAK HÂMİD:

Türk dimağlarında ebediyen yaşıyacak olan Abdülhak Hâmidin fani cihana göz yumduğunun birinci yıldönümünü idrak ettik.

Bu münasebetle Hasan Âli Yücel « Akşam » da güzel bir musahabe neşretti.

Musahabeyi okuyunca dedim ki:

«Hâmid, ben onu görmiyeli ne kadar değişmiş...

Hâmid 1930 senesine kadar:

— Ben « Reybi » yim,

der idi.

« Reybi » demek, Allahın vücudunu ne ikrar ve ne de inkâr etmek mânasınadır.

Süleyman Nazif merhum ise Reybi değil, Münkirullah zan ve tahmin olunurken:

— Ben bir Müslimi müvahhidim, der idi.

Bay Hasan Âli Yücelin yazdıkları beni hayretlere garketti.

Abdülhak Hâmidde tasvir ettiği ruhî tehavvül, her noktainazardan şayanı dikkattır.

●

TERAKKİ MEKTEBİNİN KURULUŞ TARİHİ

Başvekil Bay Celâl Bayar'ın Atina seyahati nice nice hatıralar uyandırdı. Efzun askerlerinin resimlerini gazetelerde görünce Katafyotlar hatırıma geldi. Efzun askerlerinin kıyafetlerine Olimboz mıntakasında Katafyot tabir olunur. Olimboz, Aliheler makarrı addolunan Olymp dağlarına, Selânik Türklerinin verdiği addır. Olymboz mıntakasında Katafyotlar otururur, şehre o kıyafetle inerler. Olimboz eteklerinde bulunan Aya-Katerin dağları da onların makarrıdır.

Halil Rifat paşanın Selânik vilâyeti valiliğinde - Meclisi idare karariyle - Katerin ormanlarından altı yüz çam ağacı, iâne olarak « Terakki Mektebi » encümenine ihsan olundu. Altı yüz çam ağacını Derviş Ali zade Osman Nuri efendi altı yüz Osmanlı altınına iltizam etti ve paraları on dört âzadan mürekkep olan « Terakki Mektebi » encümenine verdi. Bu para ile 1879 da açılan ve iptidaî bir halde olan «Terakki Mektebi» tevsi edildi. İstanbuldan muktedir bir müdür, Fransızca dilinin neşir ve tamimi için de Avrupadan bir mütehassıs getirilerek mektebe modern bir şekil verildi.

●

BİR KÂHİN: BOHOR LEVY

Kayıptan haber veren adamlara «Kâhin» derler.

Sultan Azizin saltanatının ilk yıllarında Kara Mustafa ağa, İstanbula geldi. İstanbulda o zaman büyük bir kâhin türemiş idi. Bu kâhin Çorapçı hanında otururdu. Her gelen müracaat sahibinin müşkülünü halleder; kayıptan haber verirdi. Bu kâhinin adı Bohor Levy idi.

Kara Mustafa ağa Bohor Levye sordu: «Kıyamet ne zaman kopacaktır?» Bohor Levy cevaben: «1913 de kıyamet kopacaktır» dedi.

Hakikaten!.. 1913 senesinde ikinci Balkan harbı koptu. Bundan önce Trablusgarp, Birinci Balkan harbı olmuştu. Arkasından Harbıumumî zuhur etti. Daha arkasından İtalya-Habeş ve Çin-Japonya kavgaları çıktı. Harbıumumînin doğurduğu müşkülleri diplomatlar daha halledemediler. Birtürlü yolunu bulup beşeriyeti rahat ve salâha kavuşturamadılar. Bakalım bu beşeriyet keşmekeşi ne zamana kadar sürecektir.

BAY GEZMENİN SÖZÜNE SADAKATI :

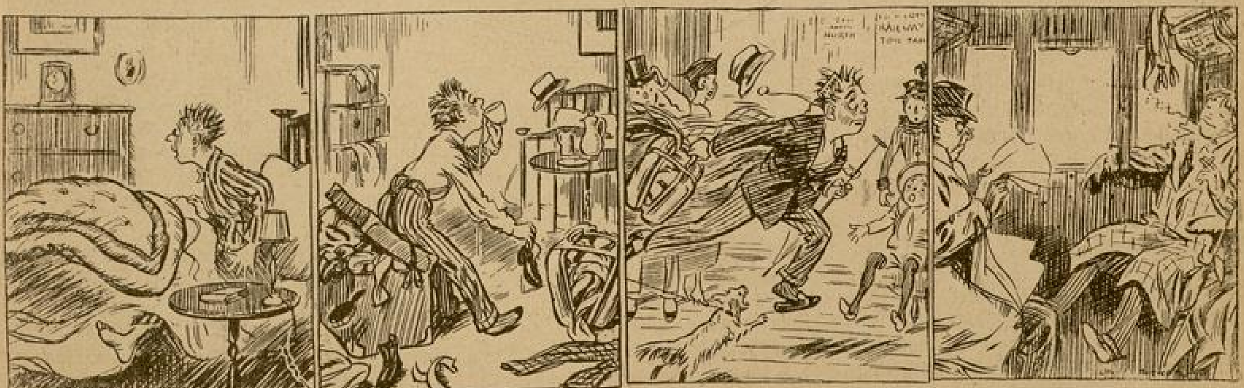

Bay Gezmen Yeşilköyde, nişanlısı da Nişantaşında oturur. Bay, pazar günü ilk trenle Nişantaşına gelip nişanlısını almağa söz vermişti.....

André Moruvanın Yeni Çıkan "İngiliz Tarihi„ ve TARİHİMİZE BİR NAZAR

Galib Kemali Söylemezoğlu
Eski Moskova Sefiri

Bilhassa İngilizler hakkındaki derin tetkikatile maruf, Fransız kalem erbabından "André Maurois„ nın yediyüz otuz sayfalık son eseri olup tam 115 defa basılmış - darısı bizim müelliflerin başına - olan "İngiltere Tarihi„, kendine mahsus yazılış, tertip ve muhâkeme edilis itibarile, yabancı milletler arasında en ziyade biz Türkler için, çok dikkatla okunmaya, üstünde uzun kıyaslar yapılmaya lâyık, Fransızca edebî olduğu kadar felsefî bir tarih kitabıdır.

Ben, daha doğrusu umumiyet itibarile biz Türkler, İngilizleri takdir ederiz. Onların terbiyesini, ciddiyetini, kibarlığını beğeniriz. O kadar ki: Birisini fazlaca medhetmek istediğimiz vakit: Bir İngiliz gibiciddî... deriz. Hoş, ifrata varanlara da: "Deli İngiliz...„ demekten çekinmeyiz.... Fakat, bunda da kasdettiğimiz zatın, fazla doğruluk yani "kör kadılık„... aşırı kendini beğenmişlik, yahut ta taşkın bir ciddiyet göstermek itiyadında olduğuna işaret etmek isteriz...

İngilizlere karşı bu incizabımızın, gözle görülmiyen, başka sebepleri de vardır. Biraz garip görünecek amma, dikkat edersek: Ahlâk, mizaç itibarile İngilizler bize çok yakındır. Ferdî olsun, ictimaî olsun yaşayışları eski Türk an'anesine hiç te aykırı değildir. Tıpkı vaktile bizde olduğu gibi, aile bağları son derece kuvvetli, baba evlâdı üzerinde müessir, evlâd babaya mutidir. O derecede ki, ayni mektepte okumak, ayni mesleğe girmek çocuklar için tatlı bir vazifedir. Vaktile bizde de, mülkî, askerî, ticarî ve sınaî meslekler, hemen hemen babadan oğla intikal etmez miydi...?

Halkta; doğruluk, ağırbaşlıklık, dindarlık, sadelik, şefkat, mürüvvet, söze sadakat, toprağa bağlılık, şecaat, misafirperlik, atıcılık, binicilik, gemicilik..... gibi hasletler hayatın seyrinde her gün görülen şeylerdir. Yalnız, İngilizler - o da sisli bir ada üstünde, asıl karadan uzak bir hayat geçirme neticesi olacak - zâhiren oldukca çekingendirler. Biz ise, altında doğup büyüdüğümüz nurlu güneşin herşeye, hattâ hislere bile fazla bir canlılık verdiğinden olacak, hoşlandığımız birisile hemen ahbap, hattâ, dost oluverir, kolaylıkla boynuna sarılırız... Yalnız İngilizler, bir kerre de dost oldular mı, karşısındakinin doğruluğuna inandılar mı, artık onu hiç unutmazlar, dostlarına dost oldukları kadar, düşmanlarına da yaman düşmandırlar. Bize gelince; o fazla açık kalpliliğimiz, karşımızdakine fazla itimadımız, nasıl diyeyim, belki her zaman yerinde olmayan fazla mürüvvetkârlığımız sevkile olacak, dostumuza değil, düşmanımıza karşı bile bazan, müsamahalı davranır, kıyasıya gitmeyiz.... Bu böyle olmakla beraber, ne gariptir ki Türkün adı, yakın vakitlere kadar frenk diyarında, "zulûm„; "taassup„ ve "cebrü tahakküm„ e alem olmuştur... Halbuki, tarih tetkik ve bitarafane muhakeme edilirse, dünyada Türk milleti kadar "necip„, "ahde vefası„ ile temayüz etmiş, eli altındakilere karşı - pek te lehimizde olmayanların iddia ettikleri gibi - onların mevcudiyetine fazla bir kıymet ve ehemmiyet vermediğimizden de olsa - müsameha, hattâ şefkat ile muamele etmiş; ikinci bir "cihangir millet„ yoktur. Hatırladığım hoş bir vakayı nakletmeden geçemiyeceğim :

Meşrutiyetin ilânından iki ay sonra idi. "Darülfünunu Osmanî„ talebesinden büyük bir kafile, başlarında - şimdi artık hepsi rahmeti rahmana kavuşmuş olan - İsmail Hakkı, Mahmut Esat, Ahmet Mitat, Ali Ekrem ve saire gibi memleketimizin belli başlı ilim adamları olduğu halde, Romanyaya gelmişlerdi. Rumenler evvel ahir, Türklere karşı çok eyi hisler beslerler. Türkiye hürriyete kavuşunca, "Genç Türklerin„ ilk Avrupa seyahatına Bükreşten başlamaları kendilerini çok mütehassis etmiş, ve Köstenceden itibaren bu kafile hakkında büyük tezahürat yapılmıştı. Bu kabilden olarak, Bükreş Şehireminí, "Şosea„ denilen, Viyananın Prateri gibi meşhur, bir gezinti yerindeki kır lokantalarının birinde, misafirler şerefine bir akşam ziyafeti vermişti. Bu toplantıya Türk dostluğu ile maruf, bellibaşlı Rumen ricalinden, Adliye Nazırı M. Dissesco (Disesko) riyaset ediyordu. Sofranın etrafına yüzlerce kadın erkek - daha ziyade "Cenç Türkleri„ görmeye koşan genç ve güzel Rumen kadınları - seyirci dolmuştu.... Yemeğin sonunda. M. Dissesco ayağa kalktı, ve ateşîn bir nutukla Türk ihtilâlini candan selâmlıyarak :

"Kim ne derse desin, biz Rumenler, bugünkü varlığımızı Türklerin ulüvvü cenabına borçluyuz. Hükümleri altına aldıkları milletlere karşı, hakikî bir şefkat, mürüvvet ve sonsuz bir müsamahakârlık ile muamele; onların dillerine, millî ve dinî müesseselerine müsaade etmemiş olsaydılar, Türkler yerine biz herhangi bir komşu millet tahakkümü altına girmiş bulunsaydık, bu anda yeryüzünde tek bir Rumen kalmazdı... İşte bu minnettarlık duyguları iledir ki, kadehimi Türklerin ve Türkiyenin ebedî saadeti için kaldırırım....„ demişti. Bu civanmerdane sözlerden hepimiz gibi, yanımda oturan Ahmet Mithat efendi o kadar mest olmuştu ki, dayanamıyarak yerinden fırlayup - herkesin hayret ve alkışları arasında - koca hatibin boynuna sarılmış, şapır şapır yanaklarından öpmüştü.... M. Dissesco'nun bu sözleri, sadece misafirlerinin gönlünü almak maksadile sarfedilmiş bir "compliment„den ibaret olmayıp, dünya tarihinin kıyamete kadar önünde eğilmiye mecbur olacağı büyük bir tarihî hakikatın insanca ifadesiydi.. Zaten, Türkde, manevî birçok vasıflar, hususiyetler, ve büyük kıymetler, emsaline ve zamana göre bilgiler olmasaydı, asırlarca dünyaya meydan okuyabilecek, tehdidini ikaa muktedir olabilecek kuvvet ve kudret kazanabilir miydi...?

İngilizlerle aramızdaki benzeyişler, sade böyle şahsî ve ahlâkî seciyelere münhasır değildir. Cemiyet ve Devlet teşkilâtları da bizimkilere benzer. Ecdadımızın kurdukları koca İmparatorluk içindeki memleketlerde nasıl ki, aşiret hayatının iptidaî olduğu kadar faziletperverane "örf ve adet„ leri yer tutmuş, gitgide ferdin, cemaatların, ayan ve eşrafın, derebeylerinin Hükûmet kuvvet ve makinesile elele vererek çalışması, ve bu usul devam ettikce memleketin yükselmesi, kuvvetlenmesi, büyümesi, zenginleşmesi mümkün olmuştuysa; İngilterede de tıpkı aynı usullere riayet edilerek, millet benliğini bilmiş, bildirmiş ve nihayet, bizim gibi dünyaya hâkim bir vaziyete gelmeyi temin etmiştir....

Osmanlı idaresinin kemale vardığı "Kanunî Süleymanın devrindeki„ teşkilâtımızın, kanunlarımızın zamana göre mükemmeliyeti dillerde destan olduğu, ve yukarıda işaret ettiğim gibi, his ve fikir yakınlığı bulunduğu içindir ki: İngiliz Kralı VIII inci Henri o tarihte İstanbula kadar bir heyeti mahsusa göndererek, kanunlarımızı ve idare usullerimizi tetkik ettirmiş ve tatbikinden çekinmemiştir.

İngilterenin bugün idarecilikteki muvaffakiyeti sırlarından biri de hiç şüphesiz, sade ailevî münasebetlerde değil, mahkemelerde bile "müdevven bir kanundan„ ziyade - tıpkı asırlarca bizde olduğu gibi -

ilim, irfan, ahlâk ve faziletlerile tanınmış her biri birer "Kutbu adalet,, olan kıymetli, şerefli ve haysiyetli "Hakimler,, tarafından "kaza hakkı,, nın, memleket ihtiyaçlarından ve tecrübelerinden doğan "örf ve adet,, ve "usul ve emsal,, e, ayni zamanda vaktin ihtiyaçlarına da riayet edilerek, kullanılmış olmasındandır....

Beş asır evvel İngilizler ile, hiç olmazsa ayni seviyede bulunduğumuz halde, nasıl olmuş ta onlar bizden örnek almak mevkiinde iken, onlar kudret ve azamet mevkiine çıkarken, ayni müddet içinde biz "hakimiyet,, mevkiinden adeta "yıkım,, çukuruna düşmüşüz.... ?

İşte, André Maurois'nın bu güzel eseri, bunun ledüniyatını pek açık - o parlak devirden sonra tuttuğumuz aykırı yol ile mukayese edilince - çok ibret alınacak surette gösterdiği içindir ki, şu bir kaç sayfalık hülâsayı sayın okuyucılarıma sunuyorum:

Müellif kitabına, Bolinghroke nin : "Avrupa kıtasına bitişik değil, komşu olduğumuzu daima hatırlıyalım... "sözlerile başlıyarak şöyle devam ediyor :

I — Bu söz İngilterenin kendine has vaziyetini tam manasile tarif eder. Hakikaten de, Büyük Britanya adası, Avrupa topraklarına o kadar yakındır ki, Calais (Kale) plâjlarından Douvres (Duvr) ın beyaz yalçın kayaları - istilâ peşinde koşanların iştihasını açacak kadar - gözle görülür...

Osmanlı Darülfünûnu Sinayada (23 Ağustos 1910).

Daha evvelleri İngiltere, binlerce yıl, Avrupaya bitişik kalmış, Taymis nehri uzun zamanlar Rhin (Ren) nehrine akmıştır. Buz devrinden sonra, İngiltereye akın etmiş olan hayvanlar, ve onların arkasından gelen avcılar, İngiltereye yürüye yürüye girmişlerdir... Fakat, İngiliz adasını Belçika ve Fransadan ayıran deniz parçası ne kadar az derin ve ensiz olursa olsun, kaleliğini yaptığı memlekete harikulâde bir istikbal teminine kâfi gelmiştir...

II — İngiltere hiçbir vakit "münzevi kalmamış,, bir adadır. Avrupaya o kadar yakındır ki, İngilteredeki "adalılık,, fikir ve adetlerinin karşıdakilerinkilerle karışmamış olmasına imkân yoktur. Hattâ, bu "adalılığın,, tabiî bir hadise olmaktan ziyade "beşerî biri telâkki,, olduğu söylenebilir.... Tarihinin başlangıçlarında, İngiltere başka memleketler gibi istilâya uğramış, ve kendisini pek fena müdafaa etmiştir. O zamanlar çiftcilik ve hayvan yetiştirmekle geçinirdi. Erkekler, tüccar ve denizci olmaktan ziyade, "çoban,, ve "çiftci,, idiler.

Yıllardan sonra, kuvvetli bir donanma yapıp, eyi müdafaa edilmiş bir deniz çenberile çevrildiklerini gördüklerinden; adalılığın, herhangi bir istilâya karşı memleketlerini koruyacak, ve öteki memleketlerin siyasetine hakim olan askerî ihtiyaçlardan kendilerini vareste kılacak büyük bir nimet olduğunu anladıktan sonradır ki: İngilizler ârızasız ve tehlikesizce yeni yeni idare şekillerini yurtlarında diledikleri gibi tecrübe ve tatbike imkân buldular....

III — İngilterenin en kolay yanaşılacak kısmı olan cenubu şarkî ovası, çok eyi bir tesadüfün yardımile, tam Avrupanın karşısına düşmüştür. Eğer, adanın meyilli toprakları öbür cepheye doğru akmış, "Celtes,, ve "Scandinaves,, korsanları da, ilk akınları sırasında kendilerini hep tırmanılmaz dağlar karşısında bulmuş olsaydılar, bunlardan pek azı adayı istilâ hevesine kapılır, şüphe yok ki memleket tarihi de bambaşka bir şekilde yazılırdı... Halbuki, meddücezirler, gemileri mahfuz koyların ta içerlerine kadar sürüklüyordu. Otlarla bezenmiş kireçli tepecikler, ormanlardan ve bataklıklardan geçmek zahmetlerine katlanmadan, adanın ötesini berisini keşfetmek işini kolaylaştırmıştı. En nihayet, İngiltere Bahrimuhitin rutubetli ve ılık sislerinden dolayı, sıcak bir kışlık körfez içinde bulunduğundan, ayni arzdaki memleketlere nisbetle daha mutedil bir iklime sahipti. İşte bu toprağın bütün bu hususiyetleridir ki, - aynı zamanda yaradıcı olan - "Fatih,, inin cür'et ve cesaretini arttırmakta amil olmuştur.

IV — Yanaşılması kolay olan bu İngiltere, "roman,, dillerini - Fransızcada Flamand denilen - Jermen dillerinden ayıran hududun tam karşısındadır. Bu itibarla, Romen ve Jermen kültürü "ulakları,, kadar, "Teuton,, kültürü ulaklarında tesiri altında kalmıya mahkûmdu. Uzun tarihinin seyri sırasında, İngilterenin bu iki kültürün "èlèment,, larını biribirine karıştırarak kendine has bir "deha,, ortaya çıkarabilmesi, yine onun kendine has meziyetlerinden biri olacaktır. Bunun içindir ki, İngiltere Jermenlerden birçok şeyler almış olmalarına rağmen, "Latinlik,, esası daima galebe çalan Fransa ve İtalyadan, ve Latin kültürünü daima bir süsten ibaret sayıp, ekseriya nefretle atan Almanyadan çok farklıdır. Romen istilâsı, Hıristiyanlık, ve Normanlar dolayısile İngiltere üç defa Lâtin dünyasile temasa geçecek, ve bunun bırakacağı iz çok derin olacaktır.

V — Garip gözükür amma, İngilterenin dünya üzerindeki vaziyetinin asıl XV inci ve XVII inci asırlar arasında değiştiğini söylemek doğru olur. Eski zaman ve orta tarih milletleri için ekseriya sisle örtülü bu topraklar, dünyanın en son kenarıydı. Okyanusun dev gibi dalgaları tarafından dövülen bu kayaların ötesinde, batıda, uçsuz ve bucaksız deniz. Yukarısında da bitip tükenmek bilmiyen buzlar başlar.... Altın, inci, daha sonraları da yün buldukları için; en gözü pek adamlar oralara akınlar yaparken, acaba o adaların bu kadar parlak bir istikbale sahip olacaklarını akıllarından geçirmişler midir ... ?

O zamanlar, milletlerin bütün faaliyetleri, doğrudan doğruya, yahut dolayısile, hep Akdeniz havzasına inhisar etmiştir.

Ticaret yollarınının değişmesi, yeni bir dünya karşısında, İngiltere adalarının, Avrupanın en ileri bir üssübahrisi haline gelmesi için :

"İslâm seddi,, "Amerikanın keşfi,, , ve "Puritains,, (Protestan G. K.) lerin muhacereti gibi hadiselerin ortaya çıkması lâzım....

VI — Nihayet, XVII inci ve XVIII inci asırlardadır ki adalılık, İngiltereye donanmasının himayesi sayesinde, Avrupa milletlerinden hiç birisinin memleketleri içinde ellerine geçemiyen bir serbestii karekât bahşederek, aynı donanma kuvvetile de dünyayı kaplayan kocaman bir "Müstemleke İmparatorluğu,, kurmasına meydan verecektir...

— Arkası var —

SADRİ ERTEMDEN NELER ÖĞRENDİM

Yazan: Niyazi ACUN

İstanbuldan, Ankaraya gelen muharrir arkadaşım anlatıyordu:

— Ankaraya her geldiğimde arkadaşları görmenin, üç beş lâf edip vakit geçirmenin bir türlü imkânını bulamadım. Bilirsin ki, İstanbulda edebî varlığımızın faaliyeti bir kahvehane ve bir pastahane köşesinde dedikodu yapmak ve mütemadiyen konuşmakladır.

Halbuki Ankarada....

Bütün arkadaşlar kurulmuş ve kurulması halâ bitmiyen bir saat gibi mütemadiyen çalışıyorlar, hiç boş vakitleri yok!

Hele, Sadri Ertemin. Onu, her arkadaş gibi ben de candan severim. Matbuat Umum Direktörlüğüne ne zaman gittiysem, « — Gazi Enstitüsünde, polis mektebinde derste, Partide meşgul ve nihayet bürosunda hümmalı bir faaliyette.»

Kendisiyle, şöyle, üç beş lâf edebilmek fırsatını elde edemeden gittiğime çok müteessirim, demişti.

Hakikaten, bu arkadaşımın söylediği çok doğruydu.

Sadri Ertemi görmek belki mümkündür ama, ancak, onun meşgul olmadığı zamanı bulmak güçtür.

Edebiyatımıza, içtimaî bünyemizden aldığı sözler ve kahramanlarla bir renk, bir şekil veren (Çıkrıklar Durunca) romanının kıymetli müellifi, şahsî kazanç faaliyetini unutmuş.. inkılâbın, her aydın vatandaşın omuzlarına yüklediği millî vazifelerini başarmak ihtiyacıyle, istirhat zamanlarını dahi, bu müsbet faaliyetlerine hasretmiş, yorulmak bilmiyen bir enerji kaynağıdır.

İnkılâbımızın başlangıcındanberi "Atatürk„ neslinin genç muharriri, İstiklâl savaşlarından bu vakte kadar yaşadığı acı, tatlı heyecanlarını yazılarıyle, edebiyatımıza maletmiştir.

Babıâlinin ayda onbeş yirmi liraya muhbir çalıştırmasını bilen bir gazete patronundan ödünç para almak ne kadar güç iş, Sadri Ertemi de bu müsbet faaliyetlerinden ayırıp, şöyle üç beş dakika iş harici görüşmeye davet etmekte o kadar imkânsızdır.

***

Matbuat müdüriyetinde kendisini ziyaret ettiğimde yakmakta olduğu cigarasını bırakarak güldü ve:

— Gene mi mülâkat? dedi.

— Evet.

Aylardanberi tekerrür eden bu evete, artık o da - evet - demek mecburiyetinde kaldı ve:

— Bu gün de işlerim çok. Akşam da Partide çalışacağım. Oradan eve dönerken yarım saatlık istirhat zamanımda görüşelim.. görüşelim ama, nerede görüşelim? diye düşünmeğe başladı.

Sadri Ertemin bu düşüncesine hayret edecek ve diyeceksiniz ki:

— Kahve, pastahane yok mu?

Ankara öyle bir yer ki.. müsbet çalışan insanlar memleketi olduğundan, tembel insanlarla içi dolu olan kahveler, pastahaneler pek azdır.

***

Ankara radyosunun Arapça söylevlerini söyleyen, Matbuat müdüriyetinin

Bay Sadri Ertem

Arapça neşriyat kısım şefi Busayri ile Özen pastahanesinde görüşürken, Sadri Ertem tam dediği vakitte gelmişti.

Kendisiyle fuzulî konuşup vakit kaybetmemek için suallerimi sormağa başladım:

— Edebiyata hevesiniz kaç yaşınızda başladı ve kimlerin eserlerini okuduğunuz o vakitler?

Cebinden uzunca, kahve renkli cigara tabakasını çıkararak, dudaklarından hiç eksik olmıyan cigarasını yaktı.

Gözlerinde maziye avdet eden tahattur gölgeleri belirdi. Cigarasını birkaç defa derin derin çektikten sonra anlatmağa başladı:

— Lisenin son sınıflarında içimde belirsiz bir edebiyat arzusu duymağa başladım. Halbuki ben, mühendis olmak istiyordum. Liseyi bitirdim. Ne Mühendis ve ne de Edebiyat fakültelerine gitmedim; sanki ikisinin de hatırı kalmasın gibi tıbbiyeye gittim. Doktorluk hoşuma gitmemişti, felsefe şubesine girdim. Bu fakülteye girmekle edebî arzularım artık tam bir meslek haline girmişti.

Askerliğim geldi. Hiç düşünmeden gönüllü olarak İstiklâl mücadelesine iştirak ettim. Bundan sonra hayat intibalarım başlar. Hayatın ve tabiatın hâdiseleri içinde edebî heyecanlarım arttı ve mevzularımı hayattan almak ihtiyacını hissettim.

Yazılarını severek okuduğum muharrirler şunlardır:

Halide Edib, Yakup Kadri, Refik Halit, Ömer Seyfeddin ve Aka Gündüz.

— İlk yazınız ne vakit ve hangi gazetede intişar etti?

— Çocuk iken (Liseden çıkınca) "Genç Yolcular„ diye bir mecmua çıkardık. (Uhrevî belde) isminde bir hikâye yazmıştım. Yazıda Eyüpten bahsediyordum. Bu, Eyübün müminlerinin, ilâhî bir dekor içinde şeytanî hâdiselerle nasıl yaşadıklarının bir nevi tahlilidir.

İşte, bu ilk hikâyemi yazdıktan sonra ilerisi için kendimi okumağa verdim. Hoca oldum. Bu münasebetle okutmak için okumak vaziyetine bir iki defa düşmüştüm.

— İlk romanınız?

— (Çıkrıklar Durunca) [1]. Bu romanım özlü bir Anadolu romanıdır. Kahramanları tek bir fert değildir. Onlar, cemiyetin bir malıdır. Bizim pisikolojimizin cemiyet dahilinde husule getirdikleri eserlerin yayıcılarıdır. Kahramanlar bu şekilde karakter alırlar. Yani, bir sosyeteyi temsil edenlerin karakterleridir, onlar...

— Bundan sonrakiler?

— 1931 de Çıkrıklar Duruncayı neşrettikten sonra, Bir varmış bir yokmuş, Düşkünler, Bacayı İndir bacayı kaldır, Silindir Şapkalı köylü, Korku, Bay Virgül, Seyahat kitapları (Bunlar iki kısımdır), Bir Vagon Penceresinden, Ankara Bükreş gibi birçok yazılar.

Şiire gençliğinde heves eden ve ancak âşıkane mesailde şiirlerini sarfeden Sadri Erteme, edebî varlıklarını göstermek istiyenlerin arasıra tazeledikleri dedikodulardan beylik, fakat mühimce olanını sormanın tam yeriydi.

[1] Bu eser Resimli Ay matbaası tarafından basılmış, fiatı 100 kuruştur.

Söyleyen Kalbimdir: XVIII

TEVFİK TANYOLAÇ

Uyanık Bülbülün sesi, hudutsuz bahçenin birer tefekkür yuvası olan tarhlarında yükseldi.

"Hayat„ ın yüksek ihtiraslarla dolu göğsünden, birdenbire fışkıran bu seste de yakıcı bir serinlik var değil mi?

Senin de için, yanarken serinliyor; serinlerken yanıyor mu ?.

Karanlık bir düşünce gibi, ruhlara çöken geceyi uyandırmak istiyen çırpınışlara bak ! Saatlarının sayısı bitmiyen bu gece içinde, arayan, soran, dert yanan hasretin ve aşkın çocuğunu dinle !.

Parlarken sönen, sönerken parlıyan şakımaları : içli bir halk türküsü gibi, insanı nasıl sarıyor, bak !.

Yesini, ümidini, duyduğu acılığı en sade nağmelerle veren, bu çok seven kalbi dinliyelim !.

İç dünyasından süzülen ışıklı bir yağmurun, baharla duvaklı ağaçları yıkadığını duyuyor musun ?.

Damla olan nağmelerin, çiçeklerin kadehlerini taşırttıklarını ve güllerin sıtmalı dudaklarını puselerin gibi tutuşturduklarını görüyor musun ?. Bahçedeki yaprakların, derin gibi ürperdiğini bana sen mi söyledin ? Rüzgâr mı ?„ Yoksa uzun kirpiklerinde çiçek açan hülyalar mı ?.

Sevgimi, yaratıcı ışıklarınla enginleştiren bakışların mı; damarlarımda kan ve nabız olan hasretin mi.. Beni bu sonsuz varlığa katan nefeslerin mi, bu şakımanın dilini bana anlatıyor ?.

Öyleyse, dinle !. Korkunç hadiselerin kaynaştığı "meçhul„ ün karanlığından yılmıyan kalp, sevgi dolu eşine böyle haykırıyor :

Artık bana güven ! Kafes kuşlarının, yaban bülbülü, dedikleri babamın kanı damarlarımdadır.

Yolların uzunluğu seni yıldırmasın, şakımalarım kanatlarındır.

Gece, yollarını şaşırtamaz !. Hasretinle yanan kalbim, yanılmıyan ve aldanmıyan kılavuzundur, gel !.

Ve eğer, yorgunluk, huzuruna sokulacak kadar küstahsa.. kalbimin çarpıntıları, dinlenip konacağın dalların olsun.

Susuzluktan bağrın mı yanıyor ?. Pınarlar, inceliğini seyrederken vecde gelip de, güzel gagamı öpmeğe unuttularsa, onları affet.

Gözlerimin pınarında kendini doya doya seyret de, sevgimle bağrını serinleten ben olayım.

Sevimli kulakların sesimi yabancı bilmesin !. O sesim ki, çevrende yanan pervanelerin biricik örneğidir.

Ayın, yıldızlara güneşin aşkını anlattığı böyle bir Mayıs gecesinde, babam gibi seni çağırıyorum, gel !.

Babamın aşkını anlatıyorum, babamın büyük aşkını dinle!..

Babam, tıpkı derin bir bilmeceye benziyen böyle bir gecede.. sevgilisini, yabani gül fidanının keskin dikenleri arasında işlediği yumuşak yuvasına götürmüştü.

Dağlar, söğütler, orman.. şarkılarını, kendilerinden geçerek dinlerlerdi. Yuvanın eteklerini bir gelin teli gibi saran, ışıltılı dere, bu şakımaları mırıldanmadan uzaklaşamazdı. Ve ay, gönül seslerini daha iyi dinlemek için; yıldızlarıyle yuvasının eteklerine sokulur ve ancak güneş, onları göklere götürmek için uyandırırdı.

Büyük sevgilisi, yavrularını kalbinin ninnisile uyuttuğu altın zamanlarda bile.. büyük sevgilinin aşkına kanmıyan babam, söğüt ağaçlarında coşardı.

Birgün, eşine yem aramak için yakın söğüde kondu. Bu uçuş, onun son uçuşu oldu. Kanatları ökseye yapıştı.. kendini kurtaramadı.

Kuşların esir tüccarı, onu bir kafese tıktı ve kafesi yuvasına yakın olan söğüt ağacına astı. Hürriyetlerini, sıcak dillerini unutmuş bir sürü kuşlarla dolu kafesleri de çevresine sıraladı.

Lâkin; babam, kafeste yaşıyamazdı. Kartal bile hürriyeti ve aşkı babam kadar duymamıştı.

Çırpındı. Büyük dertli küçük başını mahbesinin sert tavanına çarpıp kanatıyordu. Kanı, tüylerini kızıla boyadı. Şikâyet, isyan dolu gözlerile alevden bir bülbül oldu. Fakat gagasından bir tek nağme doğmadı. Kuşların esir tüccarı düşündü : "gözlerini oyarsam„ onu çağıracak ne bir renk, ne bir hareket kalacak.. ve o, renkleri, sesleri içinde arıyan, kendi ruhunun semasında uçarak en güzel şarkıları verecek.. Kafesin darlığını anlamıyacak. Kafeslerdeki acemiler de yeni havalar öğrenecek„. Gece... gözlerini kaybeden babam, son şarkısını söylüyor: "Kalbim senindir„ şarkısını.

Çırpınırken, kafesin telleri arasına giren kanatlar, kırılmış.. Küçük pençelerile kafesin tellerine tutunmuş.. görmiyen gözlerini ve kan içindeki başını, güneşi özliyen bir karanfil gibi uzatıyor.. sevgilisinin bulunduğu semtten kesik kesik hıçkırıklar geliyor. Babam, şakıyor.. şakıyor.. kefes soyu kuşların da ilk defa olarak kalpleri, o güne kadar tatmadıkları bir acı ile doldu. Mavi bir duvar gibi gördükleri, göklerin sonsuzluğunu anladılar ve kafesteki tellerin, kanatlarını yaktıklarını duydular.

Büyük duygularla çarpan babamın kalbi, göğsüne sığamadı. Yanan göğsü bölündü. Hasret ve sevgi dolu kalbi, kanayarak büyük sevgilinin bulunduğu yuvaya uçtu.. temiz ve yaratıcı kanı yabangülünün çiçeklerine serpilirken; yavrularına, hayatın hürriyet, sevgi, güzellik ve iyilik olduğunu, sessiz gözyaşlarile söyliyen büyük sevgilinin, sıtmalı gagasının yanına kadar süzüldü. Son bir defa daha çarptı. Bu, son puseydi.

Yaban gülünün, yalınkat yapraklarını işliyen hılkatin eli, serpilen kan damlalarını birer gül yaprağına çevirdi. Ve o Mayıs gecesindenberi katmerli al güller doğdu. O gecedenberi, söğütlerin gözlerinde nem var.

Söğütler başlarını eğdi..saçlarını döktü.. saçlarının telleri gümüşleşti.. ve akışın sırrını düşünmek için içlerine çekilen salkımsöğürler oldular.. o civardaki söğütler..

Lâleler seni oyalamasın gül !. Gerçe, bir saka gibi süslü değilim. Ve bir kanarya gibi de köleleşmedim.

Babamın kanı ve büyük aşkı bendedir. Bana hiç birşey bırakmıyan babamın mirası kalbimdir. Gök, bir kafestir. Sert tavanı benim de başımı yaraladı. Geceleri bile sönmiyen sarı alev çivilerinin altındaki yerlerini görmek istemez misin ?.

Gözlerimi oysalar da kalbim sana uçuyor. Ben de "Kalbim senindir„ şarkısını söylüyorum, dinle !.

Hayat, bu sıcak kalbin çarpıntılarından başka nedir ?. Son pusemi bekleme!.

Işıksız geceleri.. hiçbir güneşin aydınlatamıyacağı geceleri, gözlerime doldursalar da kalbim sana uçuyor..

— Dünkü edebiyatla bugünkü edebiyat arasında müsbet, menfi söz söyliyenler var. Acaba, siz ne gibi farklar görüyorsunuz?

Cumhuriyet idaresini ideal bir aşkla seven halkçı muharrir, hafif bir tebessümünden neşe ve kuvvet alarak :

— Dünkü edebiyatla bugünkü edebiyat arasında, dünkü memleketle bugünkü memleket farkı vardır. Dünkü edebiyat elbette bizim kendisinden çok istifade ettiğimiz edebiyattır.

Biz bugün başka hava içerisinde ve cemiyetin oluşu içindeyiz. Estetik denilen şey de zaten havada mücerret birşey değildir. Bugünkü hayatımızın prensipleri bizim dünyayı görüşümüz, bugünkü edebiyatın çatısını teşkil etmektedir. Ancak, bugün tam mükemmel birşey vardır demek hata olur. Nasıl, memleket, inkişaf

(Arkası 19 uncu sayfada)

KARLI PINAR

Yazan: Mükerrem Kâmil Su

Güneşin yakıcı ışığı altında üzüm kütükleri pek gevşemiş görünüyorlardı. Renkli salkımlar, toprağa uzanmış bir hisli dudaktan ziyade, tunuk taşları andırıyordu.

Esin, iki ceviz ağacının arasına yerleştirilmiş hamakta uyuyordu. Üzüm kesen işçilerin çağırdıkları türküler, ince rüzgâr kanadına bürünerek kulenin taş duvarlarına kadar sokuluyordu.

Yaşlı bir kadın kovanın içinde soğuttuğu üzümleri tabağa dizerek, akşam kahvaltısı için hazırlık yapıyordu. Ceviz yapraklarının arasından yeşile boyanarak inen

gün ışıkları genç kadının yüzünde oynıyor, alnında dudaklarında karışık şekilli nakışlar işliyordu. Esin, gözkapaklarının aralığından dallarda titreşen bu ışıklara ve yerlere serilen gölgelere bakarak saati anlamağa çalıştı. Çok sıkılıyordu. Kocasını şehre yolladığı için üzgündü. O yokken sıcağı, durgun bağ hayatını, akşama doğru çıkan deli rüzgârı ve ter içinde çalışan işçileri büsbütün çekilmez buluyordu.

Önüne serilen çeşit çeşit üzüme yine hergünkü gibi başını çevirdi. Yakınındeki masadan bir kitap çekerek yattığı yerde okumağa koyuldu. Bu, uzun ve içli bir aşk hikâyesi idi. Satırlar arasında yaşayan kadın; sevgisi, ıstırabı, feragatı ve ömrünün katlanılmaz işkenceleriyle sanki benliğine sokuluyor; kendisiyle beraber sevmek, beraber ağlamak ve beraber ölmek isteğini yaratıyordu.

Esin o kadar dalmıştı ki, suların bile karardığını ancak kocasının sesile seçebildi.

— Nasılsın sevgili? Sıkıldın mı?

— Hayır. Hep okudum.

— Gezdin mi?

— Aklıma gelmedi.

— Bu gece uzun bir mehtap gezintisi yaparız öyleyse...

Yemekte genç kadın yine iştahsız göründü. Kocasının hatırı için geldiği bu yerler onu boğuyor; içinde deniz hasreti taşıp köpürüyordu. Gözlerini her örtüşünde hayalinde bir engin açılıyor; vücudunu bazan sulara bırakarak, bazan bir sandalda dalgaların sallayışı ile sürüklenerek, bazan da incecik kumlar içinde uzanırken ayaklarını öpmeğe gelen dalgalarla şakalaşarak vakit geçiriyordu.

Hislerini kocasına belli etmemeğe çalışıyordu. Çünkü onun bütün bir yıl işle bunalan kafasının dinlenmesi, biraz da aile işlerinin yoluna girmesi için burada bir müddet kalması zaruri idi. Gece Karlıpınar bağlarına bütün heyecaniyle âşık bir ay doğdu. Gündüz ölüleşen kütükler arasında içini çeken üzümler kendilerini bu ışık seline bıraktılar. Yapraklarda gizli bir aşkın titreyişi sezildi ve uzaklarda kalan Gediz'in tatlı sesi sanki ayışığının bir parçasına takılarak buralara kadar gelir gibi oldu.

Genç adam kolunu karisının beline dolamış, âdeta kucağında taşır gibi bağ yollarından geçiyordu. Bazan gölgeleri tozlu yola düşüyor; bazan bir kurbağa önlerinden sıçrıyor, bazan zümrüt gözlerile kendilerine gülen bir salkım üzüm kızıl bir dudağın, pırıltılı beyaz dişlerin hesretini çeker görünüyordu.

Şahap karısına sevgiden, saadetten, ölünceye kadar yolunu şaşırmıyacak bir kalbin bağlılığından bahsediyordu. Esin sevdiği sesin, heyecan veren ürpertilerile gözlerini yumuyor; hep dinlemek, aşkın sesiyle düştüğü sarhoşluktan ayılmamak istiyordu. Kendi bağlarından çok uzaklaşmışlardı.

Kulelerin çoğunda ışık sönmüştü. Bağcılar günün yorgunluğunu dinlendirmek için şüphesiz ki derin bir uyku icinde idiler.

Gecenin uyuyan göğsü içinde iniltiyi andıran bir keman sesi ile oldukları yerde durdular. Bu ses, tam bir hicran ifadesiydi.

Bazan coşuyor, bir çığlık gibi yükseliyor; bazan bir şikâyet iniltisi ile söner gibi oluyordu. Esin, yol kıyısını kaplıyan otların üstüne oturdu. Dile gelen bir gönül ıstırabını çok andıran bu sesleri, gözlerinde yaşlarla dinledi. Kocası, biraz romantik olan karısını konuşturmak, gündelik hayatla alâkalandırmak için!

— Bağ, mehtap ve keman sesi... Sana Kınalıyapıncağın ninnisini hatırlattı galiba sevgili, dedi.

Genç kadın bir aşk rüyasından uyanır gibi:

— Onu, bu gün okuduğum romandaki kadını ve kısaca... Hep aşkı ve ardından gelen ıstırabı düşündürdü Şehap.

Keman sustuktan sonra gecenin çok geç saatinde kuleye döndüler.

*
* *

Ertesi günü Esin, kemanı çalanın kim olduğunu öğrendi. Bu, garip bir aşk hikâyesi idi. Kaynanasından dinledi:

«Bir zamanlar o kulede çok güzel bir kadınla iyi bir adam olan kocası pek mesut yaşıyorlardı. Her yaz bağa gelirler, üzümler kalktıktan sonra dönerlerdi. Kadın çok okumuştu. İnce düşünür, güzel konuşur, iyi giyinir ve çok güzel piyano çalardı. Kocasını çok seviyordu. Kocası da ona delicesine bağlı idi. Birgün bu kadar sevişen ve bu kadar iyi anlaşan bu karı kocanın hayatını bir kasırga altüst etti. Kadın, kocasını bağ kütüleri arasında bir işçi kızla görmüştü. Kız çok genç ve gürbüzdü. Bağ kızı olduğu için olacak üzüm renkli gözleri ve öğle güneşi sarılığında saçları vardı. Dudakları ateş gibi kızıldı. İncecik beli, genç göğsü birçok delikanlının aklını başından alıyordu. Bu genç kızı elde etmek.. onun gönlüne sahip olmak.. onu kendisine eş etmek bütün köy çocukların en büyük emelleriydi. O hiçbirisine yüz vermiyor; vaidlara veitlere kapılmıyor; hayatını kızgın güneşin altında bu bağlara çalışmakla kazanıyordu...

Genç kızın taravetinin, yakıcı gözlerinin, sıcak kanının cazibesine tutulan bağ sahibi, artık sık sık onun çalıştığı yerlerde dolaşıyor; kızı elde etmek için her çareye başvuruyordu. İyi bir mevki sahibi olan adam, o kadar sevdiği karısının üstüne güzel de olsa bir işçi kıza nasıl dokunabildi, şaşılacak şey.. E, gönül bu...

— Karısı bu çirkin sahneyi görünce ne yaptı?

— Ne yapacak. Başını çevirip dönmüş. Gidiş, o gidiş. Bir daha da dönmedi.

— Erkek işçi kızla evlendi mi?

— Evlenir mi canım? Tabiî işi örtbas ettiler. Para, hatır o sıralarda her zorluğu yenerdi.

— Kemanı çalan kim?

— İşte her yaz bilmem hangi gece erkek bağa gelir, karısının kilitli tuttuğu odasına girerek piyanonun üstünde duran bu kemanı alır, saatlerce çalarmış. Çaldığı parçanın adı «Karlıpınar» mış.

Arkadaşlarından biri bağlarında misafir olduğu sıralarda bu havayı yapmış. Genç kdın Karlıpınar bağlarını çok sevdiği için karı koca bu parçayı sık sık beraber çalarlarmış.Erkeğin yılda bir defa bağa döndüğü bu geceye bazıları evlendikleri, bazıları da ayrıldıkları gece diyorlar. Dadısı, karısını kaybettikten sonra çok tasalı bir ömür süren küçük beyinin hâlâ onu sevdiğini, beklediğini, bir gece bu sese dönüp geleceğini umduğunu söyliyormuş.»

Kocası, konuşmalarının sonuna yetişmişti. Esin asabiyetle yerinden fırlıyarak:

— Geçmiş ola, dedi. Dönecek kadın hiç gitmezdi.

Genç adam da:

— Seven erkek te elinden kaçırmak hatasına düşmezdi sevgili! diye karısının arkasından yürüdü.

Gecenin uyuyan göğsü içinde iniltiyi andıran keman sesi ile....

Jezabel

Yazan: İ. Nemirovski

Çeviren: Muazzez T. Berkand

No. 5

Yalnız, sarhoş eden bu musikiyi, kendi gençliğinin sesini duyuyordu. Bunun bitmesi, hiçliğe karışması, bu güzel, bu mükemmel gecenin mazi olması ve bu saatların Terezanın dediği gibi, ancak bir balo gecesi saatları olması, bunların çarçabuk unutulması kabil miydi?

Tereza, sert bir sesle tekrarladı:

— Gel.. ben gitmek istiyorum.

Gladis hayretle ona baktı. Tereza içini çekerek hafif bir sesle:

— Hasta ve yorgunum, eve gitmemiz lâzım.. dedi.

Gladis onun elini tuttu:

— Affet!

Yüzü değişmiş, tekrar masum çocuk halini almış, gözlerinin hain alevi sönmüştü.

Tereza gülümsemeğe çalışıyordu:

— Haydi... Sen iyi ve uslu bir çocuksun... Haydi gidelim...

Gladis, sesini çıkarmadan onun arkasından yürüdü.

II

Gladis için, mevsimin son balosu, kendisini evvelâ sürükleyip sonradan yorgun ve sersem bir halde terkeden bir dans ve renk fırtınası oldu. Ertesi gün gidecekti. Boşan'larla birlikte sabaha karşı eve döndüler. Süt gibi bir sis Londrayı aydınlatıyordu. Sokaklar boş, soluk ve parlaktı; soğuk bir sabah rüzgârı dudaklarda bir yağmur ve rutubetli kömür lezzeti bırakıyordu fakat muayyen dakikalar civar bahçelerde yetişen güllerin kokusu bir tütsü gibi havaya yükseliyordu.

Gladis ellerini yavaşça yüzüne götürdü: Yanakları alev gibi yanıyordu. Oynadığı son dansın havasına göre kalbinin çabuk ve korkak darbelerle çarptığını duyuyordu. Bu havayı yavaşça mırıldanarak ellerile saçlarını okşadı ve Terezaya doğru eğilerek güldü, fakat mahzundu. Her zaman böyle oluyordu. Birdenbire neşesi sönüyor, derin ve acı bir melânkoliye gömülüyordu. Kendisile danseden ve bütün genç kızların âşık olduğu güzel kavalyeyi müphem bir şekilde hatırladı. Bu, Rus sefarethanesi memurlarından Kont Zarnovsky isminde genç bir Polonyalı idi.

Bundan sonra baloda gördüğü güzel kadınları ve hayatlarını şimdiden çizmiş olan mesut genç kızları düşündü. Kendisi ise Rofi Burnera isimli, kocasından ayrılmış ve etraftakilerin hürmetini kısmen kaybetmiş bir kadının kızı idi.

Gladis yanında oturan amcasının kızına merhametle baktı: Öyle zayıf, yorgun ve hasta bir hali vardı ki... Vakit vakit büyük bir zorlukla öksürüyordu. Klod Boşan camı indirmiş, iki kadına arkasını dönmüştü. Gladis ona bakarak çekingen bir tavırla gülümsedi, fakat eniştesi onu görmiyor gibiydi.

Klod ince ve uzun yüzlü, zayıf yanaklı ve konuşmadığı zaman yüzünde düz bir çizgi gibi duran ince dudaklı bir adamdı. Çok uzun boylu olduğu için vücudu ekseriya meyilli ve başı öne doğru eğikti. Nazik, terbiyeli, ancak soğuk, uzak ve sessiz bir hali vardı. Genç olduğu halde Gladis onu ihtiyar gibi görüyordu. Onu takdir ediyor; fakat hiçbir zaman kendisini ona beğendirmek için bir arzu duymuyordu.

Araba, Boşan'ların evinin önünde durdu. Aşağı katta, Klod'un kütüphanesinde, içki takımları hazırlanmıştı. Burası soğuk olduğu için Terezanın geç geleceği geceler sobayı yakarlardı. Sobadaki yarı yanmış odunların ışıkları odanın eski eşyasını parlatıyordu.

Gladis pencereyi açıp parmaklığa yaslandı.

Tereza hüzünle içini çekerek:

— Üşüyeceksin yavrum, dedi.

— Hayır, üşümem.

— Hiç olmazsa omuzlarına birşey al.

— Hayır şekerim, soğuktan korkmam, dünyada birşeyden korkmam ben.

Aarlarında, İngilizlerin yaptığı gibi her zaman birbirilerine «Şekerim..yavrum.. sevgilim.. güzelim» gibi tatlı sözlerle hitap etmeği âdet edinmişlerdi. Bu sözleri söylerken gülümserler fakat gözleri sert mânasını kaybetmezdi.

Gladis kuşağından sarkan gülleri alıp kokladı. Tereza buna hayret etmişti. Hırçın bir sesle:

— O çiçekler solmuş artık.. onları bırak.. dedi.

— Zararı yok... Bu küçük kırmızı güller solmanın yolunu biliyorlar. Buruşmadan küçülüp için için ölüyorlar... Bak, hâlâ ne güzel kokuları var.

Bunu söylerken çiçekleri yavaşça Terezanın burnuna götürmüştü. Genç kadın meyus bir tavırla başını çevirdi:

— Çiçek kokuları bana dokunuyor.

Glâdis gülümsedi, lâkin Terezayı kızdırdığı için utanıyordu. Kendi kendine: «Zavallı Terezacık» diye ona acıyor. Fakat içinde kadınlık kudretini bu kadınla ölçüşmek için hain bir his duyuyordu. Uykusuz geçen geceden sonra küçük yüzü gergin ve titrek bir mâna almıştı. Birdenbire:

— Niçin? Ne yapıyorum? diyerek kendini topladı.

Yukarıki kattan küçük Olivye'nin, Boşanların oğlunun sesi yükselmişti.

Bu sesi işidince Tereza yerinden fırladı.

— Saat altı olmuş.. Olivye uyandı.

— Onunla meşgul olmadan, istirahat et şimdi.

Tereza kanapenin üstünde duran yelpazesini alarak yukarı çıktı. Klod ve Gladis yalnız kalmışlardı. Gladis balkon kapısının iki kanadını açtı.

— Sabah olmuş.

Klod lâmbayı söndürdü. Evin etrafını saran taş balkona çıktılar.

Çok lâtif ve sakin bir sabahtı. Komşu bahçeden kuş sesleri, güneşi selâmlıyan şakrak, keskin ve derin sesler geliyordu.

— Uykunuz yok mu?

Gladis sinirlenmişti:

— Hayır, uykum yok; fakat siz de Tereza gibi yalnız uykudan, yalnız istirahatten bahsediyorsunuz. Uykusuz geçen bir gecenin insana hafiflik verdiğini anlamıyor musunuz? Böyle bir geceden sonra ben damarlarımda kan, vücudumda et kalmadığını ve bir nefesle hemen ölüvereceğimi zannediyrum.

— Bakınız, bu ağaç rüzgâr altında nasıl sallanıyor.

— Evvet, çok güzel bir ağaç bu...

Gözlerini yarı kapayarak ve gözkapaklarını sabah rüzgârlarına doğru uzatarak eğildi.

— Günün en güzel saatleri.

Klod yanındaki genç kıza baktı:

— Evet, yegâne kıymetli dakikalar bunlardır. Bu saatler herşeyin başlangıcı ve sonudur.

Doğuş ve ölüş...

Gladis, birdenbire, boğuk ve ateşli bir sesle cevap verdi:

— Şunu anlamıyorum... Çok sevdiğiniz o ihtiyar romancı niçin kitabında: «Hayatımda hiçbir an saniyelerin geçmemesini ve zamana «dur!» demesini istemek ihtiyacını duymadım!» diyor?

— O mu? Onun aptal bir ihtiyar olduğunu zannediyorum.

Gülümsiyerek rüzgârı teneffüs etti; güzel başını öne doğru eğerek çıplak koluna baktı ve yavaşça:

— Zaman, dur! dedi.

Klod da:

— Dur! diye mırıldandı.

Gladis gülüyor fakat Klot onu, yüzünde ateşli ve sert bir mâna i'e seyrediyordu. Onu beğenmekten ziyade ondan korktuğu ve hattâ nefret ettiği belli idi. Nihayet yavaş bir sesle:

— Gladis? diyebildi ve bir defa bu ismi söyledikten, bir şaşkın gibi bunu birkaç defa tekrarladıktan sonra genç kızın, zaif, yüzüksüz ve elbisesinin pilileri arasından sarkan çocuk elini tuttu, titriyerek bu eli öptü. Sonra dudaklarını genç kızın kolunun üstünde, bir erkek gibi sert mânialı ve tehlikeli oyunlar oynadığı zamanlardan kalan bere ve tırmık yerlerine kadar gö türdü. Onun yanında başını eğmiş, korkak bir çocuk vaziyetinde duruyordu.

Gladis o dakikada kalbinde duyduğu sarhoş edici kibir ve gururu, derin sükûneti hayatında uzun zaman hatırlayacak, o zamanları hiç unutmıyacaktı.

O anda:

— İşte saadet budur! diye düşündü: Ve elini çekmedi. Yalnız, burun delikleri hafifçe oynadı ve genç çocuk yüzü birdenbire bir kadın yüzü oluverdi. Hilekâr, ateşli, hâin bir kadın!

Bir erkeği ayaklarının dibinde görmek ne tatlı birşeydi! Dünyada bir kadın kudretinin doğuşundan daha iyi birşey tasavvur edilebilir miydi! İşte onun beklediği ve kaç gündenberi hissettiği şey bu idi.. Zevk, dans, muvaffakıyet, bunlar hiç birşey değilmiş meğer! Bunlar o dakikada duyduğu keskin ve kemirici his yanında hemen solup ölmüşlerdi.

Kendi kendine düşündü:

— Bu aşkmıdır? Hayır; bu, sevilmek zevkinden başka birşey değildir.

Sonra yanındaki adama baktı:

— Ben bir çocuğum.. siz de Terezanın kocasısınız.

Adam, başını kaldırınca onun gülümsediğini görmüştü. Bir saniye gözgöze bakıştılar. Klod, büyük bir güçlükle şu sözleri söyledi:

— Evet, bir çocuksunuz; fakat şimdiden koket ve tehlikeli bir çocuk.

Yüzü tabiî mânasını almıştı amma parmakları titriyordu. Ondan uzaklaşmak istediği halde Gladis bırakmıyordu. Yavaşça kulağına eğildi:

— Demek bana âşıksınız öyle mi?

O cevap vermiyor, sıkı dudakları yüzünde sert bir çizgi yapıyordu.

Ve genç çocuk yüzü birdenbire bir kadın yüzü oluverdi. Hilekâr, ateşli, hâin bir kadın!

Genç kız hain bir gülüşle gülümsiyerek: « Mukavemet edemiyecek! » diye düşündü ve birdenbire içinde keskin, acayip, adeta maddî birşey duydu; elini uzatarak onun elini tuttu.

— Cevap veriniz.. bana « seni seviyorum! » deyiniz. Doğru olmasa bile bunu söyleyiniz, bana.. Bu sözleri şimdiye kadar kimseden işitmedim. Bunu sizin ağzınızdan duymak istiyorum Klod.. bana cevap veriniz.

Klod yavaşça:

— Sizi seviyorum, dedi.

Fakat o, hafifçe gülerek, yorgun ve mesut bir tavırla geriye çekildi. Şehvetin kuvvetli titretişi hafiflediği için şimdi zevkle karışık bir mahcubiyet duyuyordu. Güzel gözkapaklarını yavaşça indirdi, karşısında titrek kollariyle kendisini sarmak istiyen adamdan uzaklaştı. yine hafıfçe gülerek ona:

— Hayır.. neye iyi? Ben sizi sevmiyorum... dedi

Klod ona bakmadan uzaklaşıp içeriye girmişti.

III

Bir müddet sonra, bir seyahat esnasında, Gladis tesadüfen Londrada bir balo gecesi hoşuna giden Polonyalı kont Tarnovsky'yi gördü ve onunla evlenerek iki sene beraber yaşadı. Çok güzel olan kont, bu güzelliğine bir kız gibi mağrurdu. Bundan başka sebatsız, yalancı, müşfik ve ahlâkan zaifti. Onunla müşterek hayatları gayri kabili tahammül bir hale gelmişti; çünkü ikisinin de biribirlerine karşı istimal ettikleri silâhlar ayniydi:

Yalan, hile ve kapris. Gladis, onun yüzünden ıstırap çekmiş olmasını affedememişti. O, ıstırap çekmekten nefret ediyor ve çocuklar gibi saadeti bekliyor, onu istiyordu.

Onunla ayrıldıktan sonra, aslı meçhul

fakat meşhur maliyeci Rişar Eysenaka rastladı. Büyük bir Meksika petrol şirketinin reisi olan Rişar soğuk ve keskin zekâsile herkesi korkutmuştu. Çirkindi, kuvvetli ve ağır bir gövdesi, adaleleri düğümlü gibi kolları, siyah saçlariyle yarı gizlenmiş alçak alnı vardı.

Kalın kaşları altında yeşil ve nafiz gözleri rakıplerinden birine baktığı vakıt onları nefret ve ademi tenezzülle süzerdi.

Onun tarafından sevilmek için kadınların güzel ve uysal olmaları ve çok konuşmamaları lâzımdı.

Gladisi, kendisine itaat etmeğe, onun bir işaretile neş'eli ve mesut görünmeğe, dünyada yalnız kendi güzelliği ve zevkile meşgul olmağa alıştırmıştı.

Genç kadının giyinmesine, uzunuzadıya bir elbise seçmesine, aynada kendi yüzünü seyretmesine bakmakla doymuyordu. Ona bir çocuk muamelesi etmekten, kuvvetli ve maddî bir zevk duyuyordu. O, kolları arasına sığındığı ve ona: « Sizin yanınızda ben küçücük ve zaif birşeyim! » dediğ ve tatlı ve müstehzi yüzönü ona doğru kaldırdığı vakit, her zaman kapalı ve soğuk yüzünde, deliliğe benziyen bir arzu şimşeği çakardı. O zamanlar onun üstüne atılır, dudaklarını vahşî bir zevkle ıssırarak:

« Küçük kızım; benim sevgili çocuğum.. yavrum benim... » diyerek onu severdi.

İtiraf edilmeyen bu kötü his onlar için zevk menbaı ve Gladis için hem kocasının hem de başkalarının üzerinde müessir olmanın sırrı idi. Bu kaba ve vahşi okşayışı o seviyordu. Bilâhara hoşuna giden bütün erkekler de bir noktadan Rişara benziyorlardi. Uzun bir zaman bir İngiliz devlet adamına metreslik etmişti. Bu adam sert ve gösterişçi idi ve vazifesi icabı herkese emir vermeğe alışmış olduğu halde yalnız Gladisin karşısında kendısini zaif ve âciz buluyordu ki Gladisin sevdiği, aradığı şey de bu idi. Erkeklere karşı olan kudretini birdüziye kendi kendine isbat etmek ihtiyacını duyuyordu.

Muharebeden evvelki senelerde güzelliği o dereceye varmıştı ki böyle bir güzellik ancak her cihetten mesut olan ve bütün arzularını yerine getirmiş olan kadınlarda bulunabilirdi.

Klod ve Terezanın oğulları Olivye, 1907 senesinde, yani daha çok genç biradamken Pariste onu gördüğü vakit, yengesinin yüzce ve vücutçe yirmi yaşındaki kadar genç, güzel ve olgun bir saadetle mesut olduğunu görmüştü. Etrafını birçok âşıklar sarmıştı. Gladisin yeminlere, yalvarmalara gözyaşlarına ihtiyacı vardı; bunlara kanamıyor, bunları bir sarhoşun şarabı istemesi gibi arıyor, bunları yaşamak için muhtaç olduğu bir gıda gibi görüyordu.

Onun nazarında, bir kadının bunlardan bıkıp usanması imkânsızdı. Belki, hendini beyenen mağrur bir adam kendisine hürmet edilmesinden, bir hasis altundan bıkıp usanırdı fakat bir kadının kadınlık san'atından vazgeçmesi gayri kabildi.

İhtiyarlığı düşününce o zamanlar nazarında okadar uzak kalıyordu ki, o günleri korkusuzca düşünebiliyor ve ölümün ihtiyarlıktan evvel geleceğini tahmin ediyordu.

Halbuki o, bunları düşünürken biri de küçük kızı Mari Terez büyüyüp serpiliyordu.

Mari Terez güzel bir kızdı. Teni renksiz ve taze, saçları sarı idi. Henüz yüzdeki mananın, güzelliği artıracağı yaşa gelmemişti. Onun güzelliği hatlarının biçimi, derisinin nesci ve bakışının saflığında idi. Onun için « annesine hiçbir vakit benzeyemiyecek, hiçbir vakit annesi kadar güzel olamıyacak » deniyordu.

Mari Terez, herkes gibi annesinin güzelliğinin gölgesinde yaşıyor ve herkes gibi ona hizmet etmek, ona hoş görünmek ve onu sevmekten başka birşey yapmıyor, birşey istemiyordu.

IV

1914 senesinde Gladis Antibes civarında büyük bir evde oturuyordu. Burasını bir İtalyan kontu, İtalyan sisteminde inşa ettirmiş ve ismini Sans - souci yani « Tasasız » koymuştu.

Gladis:

— Burasını ancak ismi için tuttum, diyordu. Bu kelime hayatın en büyük hikmetidir.

Evin odaları geniş ve soğuk, eşyaları kırmızı renkte örselenmiş damasklo ile kaplanmıştı. Fakat koyu rengi duvarları dışarının göz kamaştırıcı ışığını tahfif ettiği için Gladis bunu seviyordu. Her sabah yatağından kalkıp aynada kendisini seyrettiği vakit yüzünün çizgilerini aydınlatan bu tatlı gölgeye memnuniyetle bakardı.

İlkbahar henüz başlamıştı. Hava sıcak fakat rüzgâr serin ve sertti.

Bir mart sabahı Gladis geç uyanmış, gözlerini tamamile açmadan, bermutat el aynasını aramıştı. Bir kadın olduğu gündenberi uyandığı zaman ilk düşüncesi ve ilk hareketi bu olmuştu. Uzun müddet bakışlariyle yüzünü okşadı. Saçlarının altın rengi tatlılaşmış ve hafif bir soluklukla güllenmiş gibiydi. Karışık saçlarını elile kaldırdı, uzun beyaz boynunu eğdi. İri siyah gözleri hâlâ onu beğenenlerle gizlice eğleniyordu. Fakat yalnız olduğu zaman bu gözler, biraz derinleşiyor, mahzunlaşıyor, içlerinde acayip bir üzüntü parlıyordu.

Gladis, güzelliğinden fevkalâde emindi. Bu emniyet onu bir saniye terketmiyor, bu his, günün her saatinde ona derin bir sükûn veriyordu. Hayatı çok basit geçiyordu, giyinmek, beğenilmek, bir âşık bulmak, tekrar giyinmek, beğenilmek.... Bazan: « Kırk yaşındayım » diye düşünürdü.

Bu yaş harpten evvel müthiş birşeydi. O vakıt, onun gibi kırk yaşında olduğu halde güzelliğinden birşey kaybetmemiş olan bir kadın ender bulunurdu.

Fakat bunu düşünür düşünmez kaşlarını çatar, unutmağa çalışırdı. O kadar güzeldi ki, onun için, yaşını unutmak çok kolay oluyordu.

Pancurları açtırdı, rüzgâr gülleri sallıyordu. Giyindi, uzun ve itinalı tuvaletine başladı.

İçeriye birçok kadın misafirler girip çıkmıştı. Etrafında onun soluk bir gölgesi olan elbiselerini, kaprislerini, tebessümlerini taklit eden bir sürü kadın vardı.

Gladis kendisini taklit eden ve bin türlü boya, elmas ve saireye bürünerek ona kin ve kıskançlıkla bakan bu kadın muhitini seviyordu; çünkü onların yüzlerindeki mâna, ona erkeklerin söyliyemediği kadar büyük şeyler ifade ediyor, onun harikulâde güzelliğini söyliyordu. Onlar Gladisin her hareketine dikkat ediyorlar, korsa altında sertleşen bellerini onunki gibi yumuşak ve sevimli hareketlerle bükmeğe çalışıyorlardı.

Bu kadınlar Kan şehrile Montekarlo arasında dolaşıp biribirlerinin ve bilhassa içlerinde en zengin ve en güzel olan Gladisin âşıklarını ayartmaktan başk birşey düşünmezler fakat böyle iken yine onun etrafında dolaşıp ona iltifat etmekten kendilerini alamazlardı.

— Aziz ve sevgili Gladis? Dün akşam ne kadar güzeldiniz.

Gladis bu ahbablarına gözlerini yarı kapayıp gülümsiyerek bakıyor, hattâ bazan onların yanında eğlendiği için kendisine kızıyordu. Fakat sonra bundan da vazgeçiyor:

— Ne yapayım, beni eğlendiriyorlar... diyordu.

O gün Gladis hazırlanır hazırlanmaz içeriye Lili Ferer isminde bir kadın girdi. Bu, iri yapılı yüzü maskeli gibi, boyalı, kalın sesli ve sevimsiz bir kadındı, fakat Gladis onu diğerlerine tercih ederdi. Esasen onda, kendisinden yaşlı kadınlara karşı, şefkat ve samimiyetle karışık müsamehakâr bir his vardı.

İki kadın öpüştüler. Aralarında bazan samimî bir şekilde, fakat ekseriya kadınların yaptığı gibi şımarık, havaî ve bilâihtiyar en gizli düşüncelerini saklamak istiyen sözlerle konuşurlardı. Çok defa ahlarla ve imalı kelimelerle bu gizli düşüncelerini belli ettikleri gibi bazan da havaî sözlerinin arkasında ciddî ve acı bir mâna gizledikleri de vakıydı.

Bir akşam evvelki balodan bahse başladılar. Gladis gülerek anlattı:

— Natali, bir haftadanberi baloya ne elbise giyeceğimi ve ne elmas takacağımı bin türlü hilelerle soruyor, bunları öğrenmek istiyordu. Onun, tesadüfen zengin bir adamla evlenen maceraperest bir kadın olduğu ne kadar belli oluyor değil mi? Ona cevap vermek istemiyeceğimi anlayınca, benim en kıymetli mücevherlerimi takacağımı zannederek o da dün gece varını yoğunu takıp takıştırdı. Yaldızlı bir çerçeve gibi parlıyordu.

— Arkası var —

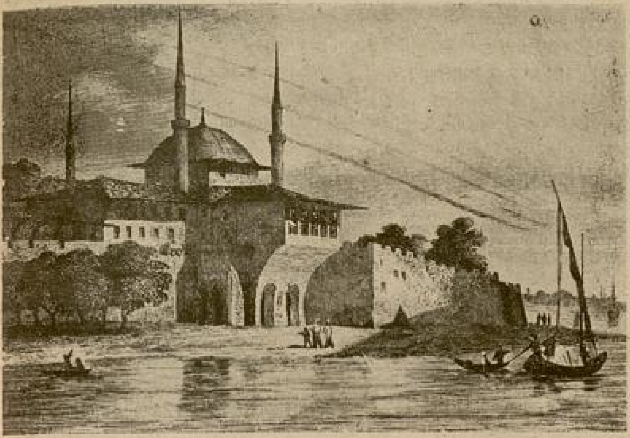

Barbaros devrindeki Antalyadan bir manzara

Bu günkü Antalyadan bir manzara

ANTALYA
VE
BARBAROS HAYRETTİN

Antalya: *M. Nuri TANYU*

Türklerin deniz tarihine en büyük zaferleri kaydettiren « Hızır Reis » sonraki ismile Barbaros Hayreddin, ilk seferine Antalyada yapdığı bir gemiyle başladı. Bu hususta ve bu kahramanın yarattığı zaferlerde Antalyanın da bir şeref hissesi olmak lâzımdır. Çünkü o yapmış olduğu tekne Antalya ormanlarının ağaçlarından kesilmiş ve ilk kürekçi ve leventleri yine Antalyanın öz Türk evlâtlarından seçilmiş olup bu sefer, kendisine uğur getirmiştir. Bu yazımda Barbarosun kim olduğunu ve bu sergüzeştine ne suretle atılğını izah edeceğim.

Fatih Mehmet, Midilli adasını Cenevizlilerden «1462» yılında aldığı zaman, buranın muhafazası için iki yüz sipahi bırakmış ve bu sipahiler padişahtan aldıkları müsaade ile ada sakinlerinin kızlarını müslüman yapmak suretile evlenmişlerdi. İşte bu sipahilerden Yenice Vardarlı Yakup isminde bir genç de yine bu adanın ileri gelenlerinden birisinin, güzelliğile şöhret almış olan « Kataline » ismindeki bir kızı müslüman ederek evlenmişti. Bu izdivaçdan İshak, Oruç, Hızır, İlyas adlarında dört erkek evlâdı dünyaya gelmiştir. Bu dört kardeşin üçüncüsü olan Hızır, "1466„ yılında doğmuştur. Akdenizi bir Türk gölü haline koymuş olan bu koca yiğit, bilâhara Kanunî Süleyman tarafından Kapudanıderyalık payesi verilerek ismine " Barbaros Hayrettin „ paşa denilmiştir.

Bidayette bu dört kardeşten en büyüğü ziraatla iştigal, ikincisi olan Oruç ta en küçük kardeşi İlyasla birlikte bir gemile deniz ticareti yapmak üzere Trablus Şam ve Mısısr seferleri yaparlardı. Hızır Reis de ayni şekilde iri bir gemiyle deniz ticaretile meşgul oluyor ve Selânik, Bingazi, Trablusgarp sahillerinde çalışıyordu. Bu seferlerin birinde Rodos Şövalyelerine tesadüf ederek harbe tutuştular. Kendisinden çok daha kuvvetli ve kalabalık düşmanla kahramanca dövüştüler, fakat adamlarının kısmı azamının şehit edilmesi, kendisinin esir düşmesini intaç ettirdi. Uzun müddet esaret hayatı sürdü. Gemilerde « Forsa » lık yaptı. Birgün bir fırsat zuhurundan istifade ederek ayağındaki zincirleri kırıp denize atlıyarak yüze yüze Antalya sahiline çıkmağa muvaffak oldu.

O zaman Manisa ve Antalya havalisi valisi olan ikinci Beyazıtın oğlu şehzade Korkuda müracaat ederek, Rodos Şövalyelerinden intikam almak üzere bir gemi yaptırmasına müsaade etmesini rica etti. Korkut: «Muradınca bir gemî yaptır, her ne gibi eşya lâzım gelirse versinler, ol hainlerden intikamın al!» dedi. Bunun üzerine on sekiz oturaklı bir gemi yaptırarak denize açıldı. Evvelâ Rodos etrafında dolaşıp birçok gemileri vurdu. Oradan (Pulya) yakasına geçti, bilâhare İskender-ye ve sonra da Tunus sahillerinde « Cerbe » adasında korsanlık yapan kardeşi Oruç Reise iltihak etti (Hammer tarihi) sene 1511 - 1512. İşte baştanbaşa kahramanlık ve şecaat dolu olan hayatına bu suretle başladı. Antalya, bu hususta kendisine bir şeref hissesi ayırarak her sene nisanın birinci haftasını Barbaros günü olarak anmağa karar vermiştir. Bu yüce kahramanın hayatı başlıbaşına bir tarihtir. Biz, bunu tamamen yazmak için sütunlar değil, ciltler doldurmamız lâzımgeleceğinden, ihtisar ettik. Yalnız, fırsat buldukça Antalyanın çok zengin tarihî eserlerinden bahsederek tarihî kıymetini (Yarım Ay) okuyucularına anlatacağız.

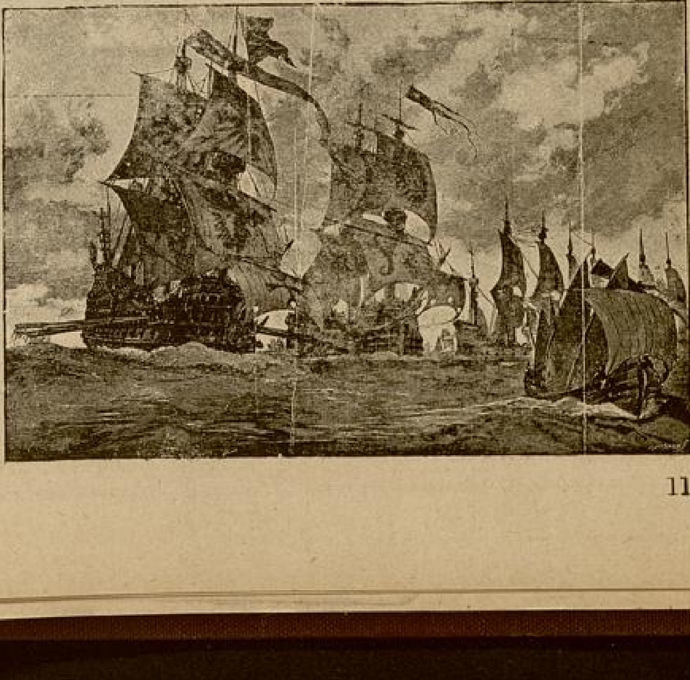

Evvelâ Rodos etrafında dolaşarak bir çok gemileri vurdu. Oradan (Pulya) yakasına geçti...

ŞİŞİRİLEN HAYVAN

Yazan: Zuhuri Danışman

Birisini tanırım, belki onu siz de tanıyacaksınız, çünkü bu çeşit insanlara hayatta sık sık tesadüf edilir. Sonradan uzun zaman kendisiyle beraber bulunduğum bu adamı bakınız nasıl tanıdım.

Birgün gazinoda oturuyor, günlük havadisleri gazete sütunlarında takip ediyordum Tanıdığım iki arkadaşım, tanımadığım birisi ile beraber geldiler.

— Buyurunuz, dedim, yer gösterdim, oturdular. Arkadaşlarım neş'eli, alaycı kimselerdi. Yeni arkadaşı bana takdim ettiler ve:

— Çok sevişiriz, hoş sohbet bir arkadaştır, meclisine doyum olmaz, dediler.

Onlar bana bunları anlatırken, gayet ciddî görünmek istemelerine rağmen, dudaklarının kenarında garip bir takım çizgiler husule geliyor, gülmemek için kendilerini zor tutuyorlardı. Yahut bana öyle geldi. Yeni arkadaş, bu iltifat tufanı karşısında ezilip, büzülüyor:

— Aman efendim, ne münasebet, haddinden fazla bana kıymet veriyorsunuz... Bilâkis efendim... Tanışmamız bu hava içinde oldu. Fakat nedense birdenb're bir durgunluk oldu. Bir mevzu bulmak lâzımdı. Onlar, sonradan geldikleri için adetâ ben ev sahibi vaziyetinde idim, söze başlamak mecburiyeti altında kıvranıyordum. Böyle zamanda bu ne güç, ne müşkül bir şeydir bilseniz... Mamaafih herkesin sıkıldığı vakit bulduğu beynelmilel bir mevzu vardır. Derhal bu mevzua sarıldım.

— Ne kadar sıcak bir hava değil mi?

Abdüssamet efendi - yeni tanıştığım arkadaş - hemen atıldı, söze başlamak için fırsat gözlüyormuş meğer:

— Sormayınız efendim, kulunuz bir defa da buna benzer bir havaya Adanada rasgelmişimdir. Aman efendim, o ne sıcak, ne boğucu, ne tahammül edilmez bir hava idi... Tahmin edemezsiniz, nerede ise çat diye çatlıyacaktım. Vakıa hattıüstüva taraflarında da böyle havaların olduğunu söylerler, fakat...

Bir aralık bu hava bahsinin pek uzadığını ve uzayıp gideceğini anladım, bir başka bahs bulmak için düşünüyorum, fakat adamcağız sözünü keseceğim korkusuyle biribiri ardı sıra söyleniyordu.

Saatimi çıkardım, onunla oynamağa başlıyacak oldum, Abdüssamet efendi derhal atıldı:

— Saatten iyi anlarım, vaktiyle bir müddet saatçılık ta yaptım, çok ince bir san'attır. Ne müşterilere rasgelmişimdir? Her birisinin mizacına göre hareket lâzımdır, bereketversin bunu yaparım. Eğer saat almak niyetinde iseniz, Zenit markalarından ayrılmayınız.

— Meselâ Lonjin ve...

— Evet, evet, söyliyeceğinizi anlıyorum, söyledikleriniz de iyidir. Maamafıh bendeniz size daha birçok markalar sayabilirim, bakınız:

— Hacet yok..

— Ne için olmasın, herşeyi bilmek, bilmemekten daha iyidir. Hem de hoşça vakit geçirmiş oluruz, meselâ...

Saat bahsini kapamak niyetiyle elindeki bastona bakacak oldum. O, bunun derhal farkına vardı.

— Bastona bakıyorsunuz sanırım, sapı fildişidir, kendisi de Hezerandır. Size tavsiye ederim beyefendi, baston alacaksanız..

— Öyle bir niyetim yok..

Diğer iki arkadaşım benim vaziyetime gülüyorlardı. Bir çıkmaza girmiştim ki..

O, harıl harıl anlatmak hırsıyle yanıyordu.

— Meselâ birgün almak isterseniz diye söylüyorum, hezerandan ayrılmayınız.

Bay Zuhuri DANIŞMAN
Muzik Öğretmen Okulu Baş Yardirektörü

Nefes nefese gelmiştim. Ağzımı açmağa imkân bulamıyorum. Bakışımdan, kımıldanışımdan, herşeyimden derhal bir münasebet çıkarıp yeni bir mevzua atılıyordu. Bir sitatü gibi hareketsiz durmak, gözlerimi kapamak mümkün olsaydı yapacaktım. Manâsız manâsız onun yüzüne bakıyordum. Biran susar gibi oldu, ne pahasına olursa olsun müsaade isteyip kalkmağı düşündüm. Tam ağzımı açacağım sırada gazinonun radyosu açıldı, güzel bir şarkı.. ben harekete hazırlanırken Abdüssamet efendi kolumdan tutuu:

— Ah, beyefendi, vaktiyle öyle güzel öyle uyanık, öyle tesirli bir sesim vardı ki.. sade bu kadar olsa iyi, ayni zamanda gür bir ses. Bir ses ki, tam on kilometrelik bir mesafeden...

— Allah. Allah..

— Ciddî söylüyorum, alimallah tam on kılometreden işitilirdi. Buna kimse inanmıyor ama.. Siz ne buyurursunuz:

— Hiç...

Ne buyuracaktım. ulu orta söylüyordu. Hayır desem maazallah yarım saat isbata kalkışacak, belki de bir ses tecrübesi bile yapacaktı.

— Hiç dedim.. herhalde öyle olmasa siz bunu söylemezsiniz değil mi efendim?

Kelimeler ağzımdan dökülüyordu. Başımı bir aralık sağa çevirdim. Pencereden dişarı bakıyorum.

Ogün pazardı, sokaklar kalabalık.. Köylüler pazar yerine sürü sürü hayvanlar götürüyorlardı.

— Ne semiz hayvanlar!..

Diyecek oldum. Keşke dıyemez olaydım, maamafih böyle dediğime sonra sevindim. Çünkü bu vesile ile enteresan bir hikâye dinledim. Derhal Abdüssamet efendi mevzuu kavradı:

— İnanmayınız beyefendi... Vaktiyle ben de her semiz gördüğüm hayvana bakakalırdım. Belki biraz tuhafınıza gidecek ama, antrparantez söyliyeyim ki, bendeniz vaktiyle hayvan alım satımına merak ettim. Hem kârlı, hem zevkli bir iştir.

Birgün yine pazar yerinde dolaşıyordum. Hiçbir hayvanı gözüm tutmadı, eve elim boş döneceğimden dolayı canım sıkılıyordu. Benim iyi bir alıcı olduğumu bilen birkaç kişi tam pazar yerinden çıkıp giderken kolumdan tuttular:

— Şurada tam istediğiniz gibi semiz bir hayvan var, bir kere görseniz..

Dediler, derhal o tarafa koştum. Bir de ne göreyim?. Bir öküz ki, görenin gözleri kamaşır.. tüyleri pırıl pırıl yanıyor, derisi, ateş karşısında gerilmiş bir davul derisi gibi...

Hayvan yerinde duramuyor, tepiniyor, iki tarafa tekmeler atıyor, kuyruğu bir küheylân gibi havada helezonlar çiziyordu. Gözleri kan çanağına dönmüş ve yerlerinden fırlayacakmış gibi gözkapaklarının içinde fırıl fırıl dönüyordu.

Kemik namına hiçbir şey görünmüyordu. bir tablo seyreder gibi bir defa hayvana baktım, ağzımın suyu aktı. Hayvanın etrafında hararetli bir alış veriş havası esiyordu. Bu mükemmel hayvanı kaçıramazdım. Derhal alış verişe ben de girdim. Keseme güveniyordum.

O zamanlar en iyi bir hayvan 30 - 40 lira arası idi. Bir aralık seksen lirayı buldu. 85 lira diye haykırdım Fakat bırakırlar mı? Derhal 90 dediler. Kendimi kaybetmiştim 100 lira dedim. Yine artırmakta devam ettiler.. nihayet 135 lirada bende kaldı. Gururla etrafıma bir bakındım. Herkes bana gıpte ediyordu muhakkak.... Paraları saydıktan sonra hayvanın yularından tutarak, arkamda bir dünya sürüklüyormuşum gibi salına salına evime geldim.

Karım ve çocuklarım derhal hayvanın etrafını aldılar. Bu, yerinde duramayan küheylânın semizliğine, gürbüzlüğüne, güzelliğine hayran olmuşlardı.

Bu hayvanı biz kesmek ve kıyma yapmak için almıştık. Fakat böyle bir hayvanı nasıl kesebilirdik?. Düşündük, taşındık, bunu evimize bırakmağa karar verdik..

Akşama kadar bütün çoluk çocuk gidip geldikçe hayvana, bir tabloya bakarmış gibi zevkle, neş'e ile ve göğsümüz kabararak baktık.. içimiz içimize sığmıyordu. Bu ne küheylândı!..

*
* *

O geceyi nasıl geçirdiğimi tasavvur edemezsiniz. Nerede ise gece yarısı hayvanı seyretmeğe ahıra gidecektim. Çocuklarım da adetin hilâfına o sabah gayet erken kalkmışlardı. Anlaşılan onlar da sabahı güç yapmışlardı. Hep beraber, birbirimizi ite kaka ahıra indik ve küheylâna şöyle bir baktık..

Biran irgildik.. biribirimize bakıştık, çocuklarım bunun, bu garip olmaz şeyin manâsını sorar gibi bana bakıyorlardı. Ne cevap verebilirdim ki ben de birşey anlamamıştım. Yalnız, içime garip bir üzüntü, sebebini bilmediğim bir sıkılma geldi. Ağır ağır öküzün yanına yaklaştım. Öküz yerde yatıyordu. Ayağımla itecek oldum, başını dermansızca çevirdi ve fersiz gözleriyle, gözkapaklarını güç kaldırarak bana baktı: «Uğraşmayınız, kalkacak halde değilim» diyordu güya..

Yerde bir iskelet, bir külçe yatıyordu. Teker teker bütün kemikleri sayılıyordu. Tekrar biribirimize bakıştık. Karımın yüzüne baktım, o bu bakışın manâsını anladı:

— Bütün kapılar kapalı idi, dedi.

O halde... O halde ne olmuştu? Madem, ki kapılar kapalı idi, bir hırsızın akşamki semiz öküzü alıp ta yerine böyle bir mahlûku koymasına imkân yoktu.

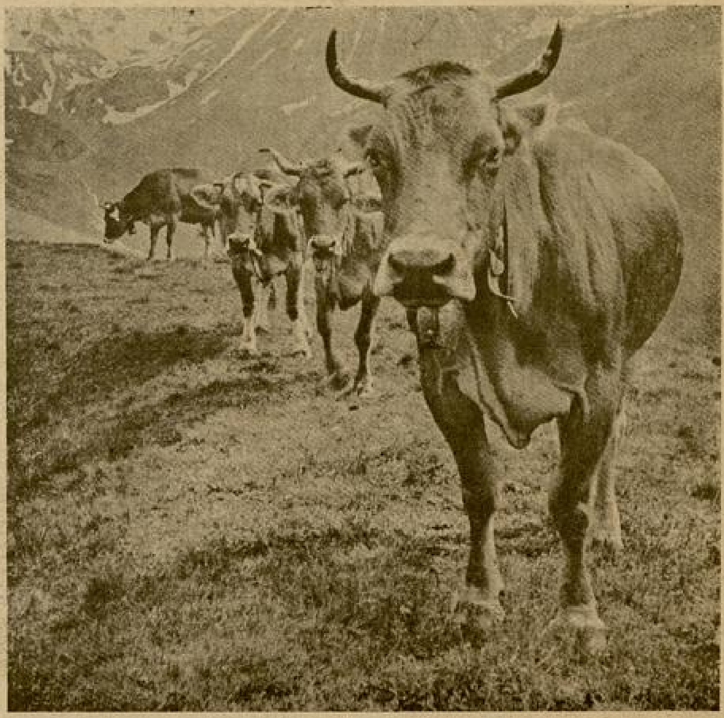

O gün pazardı. Sokaklar kalabalık.., Köylüler pazar yerine sürü sürü hayvanlar götürüyorlardı.

Çıldırmak işten değil.. hepimiz ağlıyacak hale gelmiştik.

— Peki, ne olmuştu?

— Biliniz bakalım ne olmuş?

— Ne bilelim canım, dedim, bir gecede böyle semiz bir hayvanın bir külçe haline gelmesine imkân yok her halde..

— Hakkınız var.. hakkınız var, fakat bir külçe oldu işte.. şeytanı bile hayretinden çıldırtacak bir hiyle... Hayvanı şişirmişler!..

— Nasıl... Nasıl?..

— Kesilmiş bir hayvanı kasaplar derisini yüzmek için bacağından üfürerek nasıl şişirirlerse, bunu da canlı iken böyle şişirmişler.., Ve gece, iğne ile delinmiş bir balon gibi sönmüş zavallı hayvan!..

Tarihî Eserlerimizden:

Geliboluda İskender camii kapısı

Geliboluda sadrazam Hamza paşanın mezarı

Bolayırda Süleyman paşanın türbesi ve Namık Kemalin mezarı

Mardin : Şehidiye minaresi ve civar muhalleler

Mardin'e Niçin MARDİN Adı Verilmiştir?

●

Milâttan asırlarca evvel Komuk Türkleri tarafın dan kurulmuş olan tarihî şehir son yıllarda seri bir terakkiye ve inkişafa mazhar olmuştur.

●

Yazan: Ali Enver TOKSOY

●

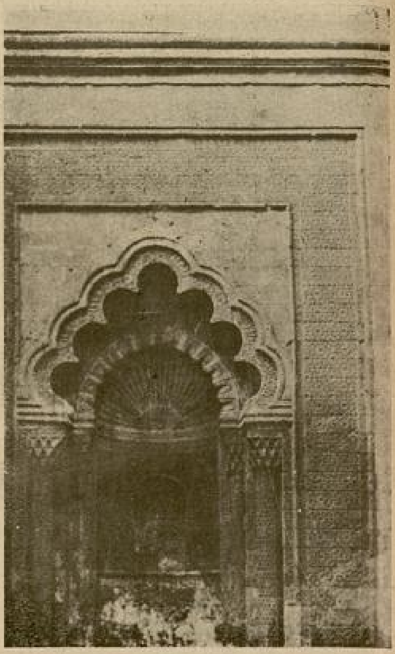

Mardin Artıkoğllarına ait eserleden bir kapı

Mardinin adı:

Mardine niçin bu ismin verildiği hakkında muhtelif rivayetler vardır. Bunlar arasında kuvvetli olan üç rivayetten birisi Arap müverrihlerinden Vakıdiye aittir. Müverrih Fütuhuşşam adlı kitabında Mardin için hülâsatan: «Rum memalikinde hükümdar Herakliyus zamanında Cari oğlu Ersus namında bir sergerde türemiş ve halkın şikâyeti üzerine bir tahassüngâh yapmak için Mardin havalisine gönderilmiştir. Ersus, Mardine gelince kale üstünde ibadetle meşgul olan İranlı Din adındaki rahiple münasebet peyda eder ve bir gece kimse bulunmadığı sırada onu öldürerek cesedini bir yere gömer; ve soranlara eceliyle öldüğünü söyliyerek kalede yaptığı binalarda tahassun eyler. Bunun üzerine rahibin ismi olan Din kelimesine Süryanice aziz mânasına gelen Mar kelimesi ilâve edilmek suretile şehir Mardin adını alır» der.

Esbak Mardin müftülerinden Abdüsselâm Mardin tarihinde bu isim için (İran hükümdarlarından birinin Mardin adında bir oğlu varmış. Doktorlar ona dört mevsimin hükmünü icra ettiği bir yerde tebdilihava tavsiye etmişler. O da Mardin kalesine gelmiş ve burada ifakat bulmuş. Bunun üzerine kurduğu şehir Mardin ismini almış) demektedir. Üçüncü rivayet de Mir'atı İber tarihî sahibi Sait paşadan menkuldür. Mardinin Kiyanyan devleti seraskerlerinden Mardinosun ismine izafe edildiğini iddia eder.

Bu isim hakkında daha birçok rivayetler vardır. Fakat, muhakkak olan birşey varsa o da Mardinin Türklüğüdür. Filhakika Mardinde dört mevsim de hükmünü icra eder.

Tarih:

Mardinin 1300 rakımında bir dağın tepesine kenetlenmiş bulunuşunu, eskiden düşman taarruzundan masun kalmak için hep böyle dağ tepelerinin tercih olunuşuna atfederler. Belki de öyledir ve tepesinde soğuk rüzgârlar eserken içinde güz, yamaçlarında bahar ve eteklerinde yaz mevsimi yaşayan Mardin; böyle bir endişe ile o tepelerde kurulmuştur. Bu sebepten de-

Mardin : 780 de yapılmış olan Zenciriye medresesinin yazılarından bazıları

ğilmidir ki, sert çehresinde düşmana hâkim bir ifade okunur.

Romalıların Merdinom, Batlamyosun Menide adlariyle andıkları bu asîl Türk şehri, İsadan çok daha evvel Mezopotamyada yaşıyan Komuk medeniyetinin en parlak ve muhteşem devirlerini tatmıştır. Yukarı Dicle kıyısını kaplıyan, Frat ortalarına varan, Mazı dağından, Batman ve Savur sularından Maraş yanlarına ulaşan ve Midyat dağlarının uzandığı yere kadar genişleyen bu medeniyet devrinde Mardinden başka daha birçok şehir ve kasabalar da kurulmuştu. Komuk Türklerinin (M. E. 602) bir aralık Âsur hâkimiyeti altına girmeleri üzerine Mardin, yukarı Mezopotamyayı Asurilerden temizliyen Madi Türkleri eline geçti.

Bundan sonra geçirdiği günler hayli karışıktır. İran ordularının işgaline uğradı. Kiyanyan ve Sasaniler elinde kaldı. Romalılar, Araplar, Emeviler, Abbasiler, Hemdan ve Mervan oğulları gelip geçti ve nihayet 497 hicrî senesinde Artıkoğullarından İlgazı tarafından zaptedildi. Mardin bu devirde de çok ihtişamlı günler yaşamış ve en yüksek şöhretini yapmıştır. Ulûm, fünun ve sanayide ileri bir mevki aldı. Halebin de kendisine bağlı bulunduğu Artıkoğulları devrinde bilhassa ticarette mühim bir merkezdi. Bu medeniyete ait eserlere Mardinde çoklukla rastlanır. Bunlar üzerinde esaslı bir inceleme yapılması Türk tarihi ve arkeolojisi bakımından çok faydalı olacaktır.

911 hicrî senesinde Artıkoğullarının son hükümdarı Şehabeddin Ahmet tarafın-

dan Tebriz hükümdarı Karakoyunlu Yusufa temlik edilen Mardin, müteakiben Akkoyunlara geçti ve bir müddet de Safeviler elinde kaldıktan sonra Yavuz Selim zamanında (Hicrî: 933) Diyarbakır valisi Bıyıklı Mehmet paşa tarafından alınarak Osmanlı imparatorluğuna ilhak edildi.

Bu kadar engin bir tarihe malik olan Mardin İstiklâl Mücadelesinde de hissesine düşeni yapmış ve şehri, yanına kuvvet almıya bile lüzum görmeden işgale gelen general Normanı beş bin kahramanı karşılamıs ve beraberinde getirdiği bayrağı parça parça etmiştir. Yiğit şehir, asil Türklüğünü bu vesile ile de müstevlilerin suratlarına karşı haykırmış ve millî şehamet menkıbelerimizden en güzel ve değerlisini yaratmıştır.

İktisat:

Mardin, dünyanın en zengin ve bereketli bir ovası olan Mezopotamyanın yukarı kısmına maliktir. Gayet münbit ve mahsuldar olan bu topraklarda her nevi hububat mebzulen yetişir. Senede vasatî olarak 36 milyon kilo buğday, 15 milyon kilo arpa ve 200 bin kilo pirinç istihsal edilir. Buğday istihsalâtının 15 milyon kilosu ihraç olunur. Halep Hadidi adı verilen yağ da ovada yetişen besli ve makbul davarlardan alınır ve mevsiminde ayda elli ton ihracat vapılır. Gene iharcat mevsimlerinde her ay vasatî olarak 150 ton yün, 120 ton yapağı, 80 ton keçi kılı, 10 ton badem gönderilir. Mıntıkanın senelik üzüm rekoltesi 45 milyon kilodur. Diyarbakır İnhisarlar içki fabrikası bütün üzüm ihtiyacını bu havaliden temin eder.

Ancak, bu kısımda işliyen ve bir Fransız şirketine ait olan demir yolları idaresinin nakil tarifeleri çok yüksektir. Buradan Mersine kadar buğdayın tonundan on yedi buçuk lira alınmakta ve oradan Mersine sevkedilmektedir. Nusaybin - Fevzi pâşa hattının Çobanbeyli istasyonundan sonra Suriye topraklarına girdiğine, oradan Halebe uğrayıp geri döndüğüne, sonra Müslimiye, Katma, Meydanıekbez yoliyle İslâhiyeye gelerek Türk hududuna dahil olup oradan Mersine gittiğine göre Halepten geçen malın 5-10 gün sonra tekrar başka bir yolla Halebe gelmesindeki mânayı belki anlamadınız. Bunun sebebi, Mardinde iş yapan büyük tacirler olmamasıdır. Buradaki müstahsiller mallarını Mersin tüccarlarına satarlar. Onlar da bu malı vapurla ve İskenderun tarikiyle Halebe sevkederler.

Mardinin Gurs mıntıkasında gayet nefis tütün de yetişmekte ve fakat alâkasızlık yüzünden tedricen sönmektedir. Bıttım denilen bir nevi fıstık dağlık araziyi kaplamıştır. Ne yazık ki, aşısız olduğu cihetle istifade edilemiyor. Halbu ki, Bıttım Antep fıstığına aşılanacak olursa Mardin de

Mardinden diğer bir manzara

Gaziantep gibi mühim bir fıstık mıntıkası haline gelecektir.

İmar İşleri:

Mardin, topraklarındaki arıza itibarile imarı güç bir şehir. Burada 45 derece meyle malik sokaklar vardır. Buna rağmen bazı umumî ihtiyaçlar giderilmiş ve bu meyanda: mezbeha, basit bir hâl, üç aile parkı, bir umumî halâ tesis edilmiş, ana cadde parke döşenmiş, bu cadde üzerindeki prüzler kaldırılmış ve betonarme mağazalar yapılmış; eletrik tesisatı bu ay zarfında bitirilmek üzere bulunmuştur.

Mardinin en büyük ihtiyacı sudur. Susuzluk dolayısile her aile, bilhassa yaz mevsimlerinde bütçesinde 1-5 lira ayırmak mecburiyetindedir.

Keşfin büyük bir paraya lüzum göstermesi yüzünden tesisata başlanamamıştır. Fakat, su gibi pek mühim ve hayatî bir ihtiyacın ne yapıp yapıp biran evvel giderilmesi lâzımgeldiğinde şüphe yoktur.

Yeni inşaat devam etmektedir. Umumî merkezin yardımiyle inşasına başlanan Halkevi binası cidden güzel ve muhteşem bir eser olarak yükselmiş ve 23 Nisanda açılış yapılmıştır. İstasyon yolu üzerinde vali konağının temeli atılmış ve bu civarda otuz yataklı bir hastane inşası derdesti ihale bulunmuştur.

Lokman Hekimin Mecmuası

Her mektepliye, her aileye, her eve lâyık lâzımlı bir mecmuadır. (21 numaralı Lokman Hek'm) çıkmıştır. Çok kıymetli, hayata, gençliğe ait bir çok makalelerle doludur tavsiye ederiz.

Annelere:

Yavrunuza en güzel yaş hediyesi, çalışmasını takdir için en güzel mükâfat ona bir tane:

[TÜRK İKİZLERİ]

kitabıdır. Bayan Cahit Uçuğun yazdığı bu büyük Çocuk romanını, (Çocuk Esirgeme Kurumu) bastırmıştır.

Ciltsizi 60, ciltlisi 75 kuruştur. Genel Merkezinden tedarik edebilirsiniz.

Yüzdeki çil, sivilceleri, bayanların doğum lekelerini giderir

Istıranca Eteklerinde

Yazan: *Mükerrem Kâmil Su*

№: 20

Şu halde yapılacak şey, bütün gençlik haklarından, kadınlık gururunun şahlanarak işaret ettiği emel, ümit ve heyecan dolu ömür geçidinden vazgeçerek çalışma alanına atılmak.. çocuklarını yaşatmak ve onları istenilen bir biçimde yetiştirmek için hiçbir kuvvet önünde eğilmeden, sendelemeden çalışmak...

İşte Berrin bu yolu tuttu. Zaten çocuklarına ve kendi basit elbiselerine yetişecek kadar dikiş biliyordu. İki sene Pariste tanınmış müesseselerde iş hyatına atıldı. İstanbula dönerek çalışmağa başladı. Ağırbaşlı, işine bağlı ve müşterilerine karşı tatlı olduğu için çok geçmeden ismi, yakın semtlerden uzaklara kadar yayılmağa başladı. Ve işte bu birkaç yıl içinde İstanbulun çok tanınan, sevilen, beğenilen, işi pek çok olan müessesesinin sahibi olmuş oldu.

Artık hayatından memnundu. Çamaşır, tuvalet, manto, tayyör gibi ince ve ağır işlerle uğraşan üç çalışma odası vardı. Her birinde birçok kız çalışıyordu. Makascısı ayrıydı. Dikiş salonlarını idare eden tertipli, otoriter bir direktör de bulunduruyordu. Kendisi yalnız müşterilerile meşgul olur; modeller, renkler, kumaşlar ve garniler üzerinde fikir verir; provalarda bulunarak dikişlerin kusursuz çıkmasına dikkat ederdi. Çalışma hayatı pek temiz ve düzgün bir durumda idi.

Birseni, Parise giderken bıraktığı liseden almamıştı. Günden güne serpilen, güzelleşen yavrusu nerdeyse bir genç kız olacaktı. Bütün emeği, sevgi ve şefkati ile çocuklarının mazide çekilen acılardan sıyrılmalarına çalışmış ve nihayet muvaffak ta olmuştu.

Zavallı Birsencik.. (. . . köyün) küçük mektebinde bütün öğretmenlerin ve arkadaşlarının acıyan bakışları karşısında ne kadar içlenmiş; babasının yüz kızartıcı hayatından ne kadar utanmıştı, Kim fısıltı halinde konuşsa, yüzüne kim biraz dikkatli baksa yavrucuk sararır, kızarır, köşelerde gizli gizli ağlardı.

Anne, baba yürekleri günahkâr bir aşkın fırtınalarına yakalanınca biraz da başlarını çevirip arkada nelere kıydıklarına ve müşterek hayatlarının ortaya attığı yavruların, zavallı bir mazlûmlukla sızlandıklarına bir baksalar.. acaba titrer, sendeleyişlerinden utanarak geri dönerler miydi?

Hele küçük Tunga..

Bir kerecik sıcak bir baba kucağında gülmiyen, seven bir erkek sesiyle yüreği ısınmıyan bu minik yavru... bu talihsiz küçüğün hayatı banyoda, sabah ve akşam gezintilerinde, oyuncak odasında ve işinden dönen annesinin sevgi dolu kucağında geçmektedir.

Berrin bunları düşünürken sabah ışıkları uyanmağa başlamıştı. Uzaktan uzağa otomobil kornalarının ve tramvay çanlarının sesleri duyuluyordu.

Kafasında Yamanla Özden döne döne uzaklaşıyor; Fuadın kapkara, içi derin bir elemle titriyen gözleri kalbinin gizli köşelerine sokuluyor; sonra Birsen Tungayla elele kendisine doğru koşuyorlar.

Genç kadın yatağından çıktı.

Hiçbir kıymet ifade etmiyen geçmişi düşünmeye ne lûzum vardı sanki?

Hayatı belli çizgilerle ayrılmış düz bir yol değil miydi? Bu yolda onu yürüten, ona doğruyu, iyiyi ve güzeli gösteren iki küçük.. fakat çok sevgili kuvvet yok muydu?

Fuadın gözlerinden gönlüne inen bakışlarını, kulaklarından ruhuna dökülen sesini.. ve sarışın Özdenin yeni doğan saadetini bir tarafa bırakıp gündelik işlere başlamak ve kaç yıldır bir saat gibi işleyişi düz, değişiksiz çalışma dünyasına atılmak... İşte Berrinin hayatı budur ve geleceği de böyle olacaktır.

***

Gar çok kalabalık.

Özdenle Yaman bu gün hareket edecekler.

İkisinin de arkadaşları ellerinde şık paketler, buketlerle onları geçirmeğe gelmişler. Mektuplaşma vaitleri. Şakalar, nükteler, kahkahalar...

Fuat artık kaderine razı olmuştur. Düğün gecesi elinden giden bu sevgili şeyin hasretine şimdiden dayanık göstermeğe başlamak gerek. Zaten onun saadeti için bu lâzım da...

Gözlerinin lâciverdine çok iyi giden gri seyahat kostümü içinde genç kadın okadar güzel görünüyordu ki..

Başında beremsi küçük, kenarsız bir şapka.

Eldivenleri, çantası, spor iskarpinleri tayyörüne uygun. Arkadaşlariyle konuşuyor. Fuattan ayrılmak olmasa kendisini dünyanın en mesut insanı sanacak. Fakat bakışları ona değince içi burkuluyor. Ne kadar mahzun ve solgun görünüyor o bu gün.. Şimdi kendisi bir kuş gibi uçup gidince ne olacak hali onun? Otel odasında, bir sürü yabancı insanlarla dolu lokantalarda nasıl ve kiminle avunacak?

Özdenin bakışları yanıp sönen bir alevle parladı. Tekrar uzaklara bakarak demindenberi beklediği birini araştırmağa başladı.

Acaba o gelecek miydi?

O kadar içli, nazlı ve ince bir kadın nasıl olur da son dakikada bu ihmali gösterir, onları incitirdi.

Fuadın da sık sık gözleri o tarafa dönüyor, belli etmeden o da birşey bekliyordu. Özden artık iyice anlıyor-

du ki, ağabeysinin kalbine bir kıvılcım düşmüştür. Onun içli, duygulu, derin yüreğinde bu ateş neler yapacak, neleri yakıp söndürecek ve neleri aydınlatıp ışıldatacaktır.

Orada toplananlar durmadan yeni gelinle güveye şaka yapıyorlar. İnecekleri otellerden, dolaşacakları nehir ve göl kıyılarından, zarif villâlardan, muhteşem operalardan ve zengin, göz kamaştırıcı tuvaletlerden bahsediyorlar.

Çapkın bir arkadaşı Özdenin kulağına yavaş yavaş birşeyler söylüyor. Kalacağınız otellerin oda kapılarına

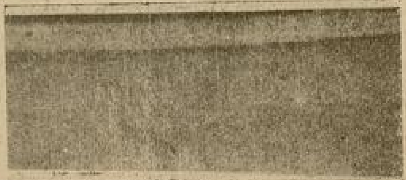

"rahatsız edilmemeli„ etiketini asacak mısınız siz de diye gülüyor; kızaran, gözlerinin içi heyecanlı ışıklarla yanan sarışın kız gülümsüyordu.

Eskiler, evlenir evlenmez uzun bir gezintiye çıkmayı ne iyi düşünmüşler.

Atıldığı yeni hayata pek yabancı olan genç kız, yaşayışlarını da, dillerini de pek bilmediği yabancılar arasında elbet kocasına sokulacak, ona daha çok ısınacak ve alışacaktır.

Yataklı vagonlarda örtülerini düzeltecek, muhteşem otellerde sağa sola emirler verecek, büyük gezintilerde en iyi, en konforlu yerleri seçecek bir hayat arkadaşı edinmek ne iyi, ne güzel şey... Özden, bütün bunları düşünürken Yamanı, yalnız maddî huzuru için benimsemediğini de seziyor; onun gönül dolusu sevgisiyle içinin aydınlandığını ve damarlarının bu coşkun sevginin heyecaniyle yanıp tutuştuğunu görerek saadetinin bütünlüğünü hissediyordu.

Yaman gözlerinin içine bakıyor; bakıyor; bakışlarından duygularını anlamak, isteklerini yakalamak için dikkatini pek uyanık tutuyordu. Nihayet genç kız, olduğu yerde sallanır gibi olmuştu. Çünkü Fuadın solgun yüzü kızarmış, bakışlarındaki ümitsiz renk kayboluvermişti.

O gelmişti.

Özden, hızlı hızlı o tarafa ilerliyen Fuada yetişti. Beklenen güzel kadını beraber karşıladılar :

— Gelmiyeceksiniz diye öyle üzülüyordum ki Bayan Berrin.

— Hiç öyle şey olur mu yavrum. Sizi bir kere daha görmeden kaybetmek ister miydim ?

— Kaybetmek mi dediniz?.. Lâkin, ben dönüşte yine sizi bulacağım. Anadoluya çıkmadan önce de yine sizinle uzun uzadıya konuşacağım. Vakıtlarınızı alacağım, yoracağım sizi Bayan Berrin.

Genç kadın gülümsiyerek :

— Sevinçle beliyeceğim sizi, dedi. Dönüşte de beni arayacağınızı pek ummuyorum.

— A, a.. O da niçin ? Ben o kadar vefasız mıyım sanıyorsunuz ? Hem siz, bir kere görüldükten sonra unutulmasına imkân olmıyan tiplerdensiniz.

Berrin önüne baktı.

Fuat olduğu yerde sarsıldı.

Özden, genç kadının koluna girerek onu arkadaşlarının şen ve hareketli çenberine geçirdi.

... El sıktılar, öpüştüler. Paketler, çiçekler kompartmana geçti. Özden basamakları çıkarken döndü. Bayan Berrine yaklaşarak onunla kalabalıktan sıyrıldı. Yüzü sararmıştı, dudakları da titriyordu :

— Size birşey söyliyeyim mi Bayan Berrin. Ağabeyim sizi seviyor. Bunu nasıl anladım, nasıl hissettim ben de farkında değilim. Fakat muhakkak olan birşey varsa onun pek içli bir şekilde size bağlanmış olmasıdır.

Niçin kaşlarınızı çattınız?
Niçin böyle sarardınız?
O okadar iyi, okadar temiz bir adamdır ki...

— Onu fena bulduğum için değil Özden. Fakat sevgi denen şeye inanmadığım ve bu şeyi hayatımdan uzak tutmağa mahkûm bir kadın olduğum için..

— Bu gönül düğümü üzerinde fazla duracak vaktimiz yok, lâkin size yalvarıyorum. Hiç olmazsa bu akşam birkaç saat onu yalnız bırakmayın. Arkamdan çok üzülecek. Belki sokaklarda başıboş bir rüzgâr gibi dolaşacak, pek perişan olacak. Bırakmayın onu ne olursunuz, gözüm arkada çıkmıyayım bu yollara.. inanın ki onu düşündükçe saadetim içime sinmiyecek.

Berrin, bu yalvaran bakışlardaki gönül temizliğine ve bu sesteki çocuk sadeliğine acıyarak:

— Sen üzülme küçüğüm, dedi. Büyükler kendilerini oyalamağı, avutmağı bilirler. Ömrünün en güzel, en heyecanlı günleri içindesin. Başını arkaya çevirmeden, geriye kalanları biran bile düşünmeden ileriye atıl, artık senin için hayat, Yamanın sevgisi ve onun açacağı yuva arkasında başlamıştır.

— Bayan Berrin, yalvarırım size, onu anlamağa çalışın, onu bu gün yalnız bırakmayın. O, gönlünü şurda burda avutacak yaratılışta bir adam değildir. Ah bilseniz ki, o da zaman zaman benim gibi içli bir çocuktur.

— Çok temiz bir dost duygusu ile ikinize de bağlıyım Özden. Üzülme yavrucuğum. Ağabeyini bu gün yalnız bırakmıyacağım.

Genç kız Berrinin boynuna atıldı, üzerinde toplanan bakışların manâlarına aldırış etmeden öptü, öptü ve gözyaşlarını içine akıtarak:

— Annem bu dünyadan göçerken gözleri açık gitmiş. Hep beni, saadetimi düşünmüş.. hayatın çarpışma dolu yollarında sendeletmeden, incitmeden Fuat yetiştirdi beni, o benim babam, ağabeyim, herşeyimdi Bayan Berrin. Ondan ayrılırken gözlerim arkada kalıyordu. Halbuki vadiniz, şenliğimi iade etti bana. Teşekkür ederim Bayan Berrin. Berrin ablam benim.

Can Berrin abla!..

***

Yaman, karısını kompartmana yerleştirdikten sonra pencere başında sevdiklerine gülümsiyen genç kadının arkasına geçti. Boyu ondan yüksek olduğu için sarışın bukleli başın üstünde o da dostlarını selâmlıyabiliyordu. Trenin kımıldanışı ile ileri atılışı bir oldu.

Biranda, Özdenin sarı bukleleri, elinde uçan mendille beraber rüzgâra karıştı ve gözlerden silindi gitti.

Fuat dostlarını, arkadaşlarını uğurladıktan sonra Bayan Berrine baktı. Öyle bir bakışla ki.. genç kadın içindeki gizli bir telin titrediğini anlamakta gecikmedi. Hiç konuşmuyorlardı.

Yavaş yavaş Sirkecinin iki sıralı kaldırımlarından akıp giden kalabalığa karıştılar. Nereye gidiyorlardı? Niçin beraberlerdi? Ne yapacaklardı ve ne konuşacaklardı? İkisi de bunu düşünmüyor, durmadan yürüyorlardı..

Berrin, son dakikada Özdenin içine döktüğü sırrın ateşi ile şaşkındı.

Fuat sevdiği kadının yakınında yürümekten duyduğu heyecan içinde sendeliyordu.

Zaman zaman, büyük bir hızla kendilerinden uzaklaşan küçük sarışını düşünüyorlar; onun cıvıldayan sesini, daldan dala atlayan kuşlar gibi değişik şeyler konuşmasını özlüyor ve onu kuvvetle yanlarında arıyorlardı.

Önlerinden, güzel bir delikanlının koluna dayanarak yürüyen genç bir kız geçti. Fuat hafif bir sesle:

— Özdencik... dedi. Artık gitti. Ve daima da gidecek. Şimdi benden okadar çok uzaklarda ki.. Aramızda her zaman için dağlar, denizler olacak.

— Dağlar denizler pek kolay aşılır Bay Fuat. Yeter ki insanı ayıran bir kara toprak yığını olmasın.

— Doğru. Fakat ne olsa, nasıl olsa ayrılık acı. Yalnız olsaydım belki karmakarışık sokaklara dala çıka yürüyecek, bir yerlere gidecektim Belki günlerce, gecelerce bir taş üstünde, bir duvar dibinde, yahut bir deniz kıyısında hep onu bekliyecektim.

Bunu söyler söylemez halâ yürüdüklerini ve bu perişanlığı içinde genç kadını da yorduğunu düşündü:

— Müsaade ederseniz bir taksi çevireyim.

— Nasıl isterseniz..

Fuat bir çocuk sevinciyle Berrinin yüzüne baktı. Hiç birşey düşünmeden ağırbaşlılığına hiç te uymıyan bir yumuşaklıkla:

— Beni bu gün yalnız bırakmıyacaksınız değil mi? Diye yavaşça sordu.

— Madamki Özden böyle istedi. Tabiî değil mi?

— Özden mi böyle istedi? Özden size birşey mi söyledi?

— Sizin kendisini geçirdikten sonra üzüleceğinizi, arkadaşlarınızın neşelerine uyarak oyalanamıyacağınızı ileri sürerek ağabeyimi bu gün yalnız bırakmayınız, dedi.

— Zavallı küçüğüm benim. Beni ne kadar da düşünür.

— Sizin de onu düşündüğünüz gibi!

— Evet, bu doğrudur. Yıllarca ondan başka düşünecek, koruyacak, bağrıma basacak kimsem yoktu Bayan Berrin. Biz, yalnızlığın yekdiğerine ku... vetle bağladığı iki kalbiz.

Berrinin gözbebeklerinde ince b... yüz, iki çok koyu siyah göz canland... Saçları pırıl pırıl, elleri kelebek kan... dı gibi zarif ve sesi bir içli yürek gi... derin olan biri... Hayalinde çaktı, sö... dü. Nesrincik.. Zavallı küçük kadın!

ISTIRANCA ETEKLERİnde yıkıla... yuvanın ezip çiğnediği sevgili Nesrin. Berrin okadar sarardı ki, Fuat çevirdi... otomobile binmesine yardım etmeğ... mecbur oldu.

— Ne oldunuz Bayan Berrin, baş... nız mı döndü?

— Hayır, başım dönmedi. Sözleri... niz bana genç bir ölüyü hatırlattı. İçi... okadar yandı, sızladı ki..

Fuat da sarardı. Bu sevgili ölü kim... di? Berrinin kocası mı, nişanlısı mı? Nesi? Sormağa cesaret edemiyor, sor... masa rahat edemiyeceğini anlıyordu. Genç kadın rüyada konuşan bir insan gibi yavaş yavaş:

— Evet okadar severdim, ona okadar bağlı idim ki dedi. Hayatta herşeyim o idi benim. Annem, babam, çocuğum ve nasıl söyliyeyim herşeyimdi...

— Genç mi idi?.

— Henuz yirmi sekiz yaşındaydı..

Uzun ve yorucu bir yolculukta soğuk aldığı için yatağa düştü. Okadar uğraştık, okadar çırpındık, kurtaramadık onu. Benim yüzümden öldü o... Bu aklıma geldikçe.. zaten:

— Ne zaman içimden çıkıyor ki... çıldırmaktan korkuyorum. Ben de neler söylüyorum size, en üzgün zamanınızda acı şeyler anlatıyorum.

— Annem söylerdi Bayan Berrin, derdi avutmak için daha üstün bir derdi dinlemek, benimsemek lâzımmış. Ben birgün buluşulması tabiî olan bir yolcu için sızlanıyorum. Halbuki siz daha içli, daha muztaripsiniz.

— Annenizin sözü pek doğru Bay Fuat. Ben hayatımda okadar çok acı çektim, öyle müthiş felâketlerle yüz yüze bulundum ki.. yavaş yavaş gülen, söyliyen insanlarla alâkam kesildi. Ağlayan gözlere, fırlayan yüreklere daha çok yakınlık duymağa, onlara bağlanmağa başladım.

— O halde birbirimizi iyi anlıyacağız Bayan Berrin. Ben de çok çektim. Bakın şu şakaklarıma.. şu alnımdaki çizgilere.. bunlar güç yaşanmış bir ömrün izleridir.

— Ne zaman İzmire gidiyorsunuz?

— Henuz zamanını tayin etmedim.

— Burada daha işleriniz var mı?

— Hayır, işim yok, lâkin biraz daha kalmak istiyorum. İster misiniz Trabyaya kadar uzanalım?

" SADRİ ERTEM „ den NELER ÖĞRENDİM

— Başı 5 inci sayfada —

faaliyeti içerisinde ise, fikir ve sanat telâkkimiz de aynı inkişaf içerisindedir.

Kerpiçten betona geçiş, yalnız binalarımızda değil ruhlarımızdadır. Bu itibarla dünkü manzara ile bu manzara yapı yeri, henüz inşaatı bitmemiş yapı yeri manzarasıdır.

— Bugün edebiyat yok, diyenlere ne cevap verirsiniz?

— Bir cemiyet ve insanlar varoldukça edebiyat ta vardır. Ancak, bundan kast, dünya mikyasına göre kıymet alabilecek bir edebiyat ise; o zaman başlangıçta olduğumuzu kabul etmeliyiz.

Biz, on altıncı asra kadar üstün bir kültürün sahibiydik.

Eserlerimiz ve hareketlerimiz bunun misalidir. İstanbuldan Viyanaya kadar ordu sevkeden bir camia, kültür ve insanlık seviyesi bakımından aşağı bir mertebede olamazdı. Teknik tefevvuku olmasaydı.. bu büyük idareyi kuramazdı.

Mimari eserleri, ilim sahasındaki olgun hamleler, kültürsüz bir cemiyetin başaracağı işler değildir. Ancak, on altıncı asırdan sonra bu kültür tefevvuku gittikçe sıfıra düşmüştür.

İnsanı ve tabiatı ve bunların neticesi olarak hür tefekkür ve ilim hareketi on altıncı asırdanberi geri kaldı. Bana kalırsa, bizim karanlık Orta çağ on altıncı asırdan yirminci asra kadar geldi. Şimdi biz, on altıncı asırda iştirak etmediğimiz hareketi yapıyoruz. İnsan ve tabiat bizim için yegâne mevzudur. Biz bu vaziyetimizle Rönesansın bir devamı vazifesini görüyoruz. Bu şartlar içerisinde bir edebiyat sahibi olmuş ve bununla dünyaya orjinalite gösterebiliriz. Ah, şimdiki halde bu işin yapıcısıyız ve başlangıcındayız. Fakat bu başlangıcın inkişafını geçikdirmemek mümkündür. İlk hücre insan olabilmek için, tekâmülünü milyonlarca senede yaptı; fakat, insan dokuz ayda doğabilmektedir. (İlk şey güçtür) amma, bu gün en orjinal eserleri yaratmaktadır.

Türk klâsik edebiyatı bundan sonra doğacaktır. Türk klâsik edebiyatını da bu şartlara haiz olanlar tesis edeceklerdir.

Yani; edebiyatımızın merkezisıkleti insan ve tabiatı nakletmekle olacaktır.

— Sizce edebiyat ne dereceye kadar realist ve ne dereceye kadar romantik olmalıdır?

— Edebiyat romantik te olur, reâlis te. Devir olur ki sanat'kârı reâlist yapar, devir olur ki sanatkârı romantik yapar. Bir cemiyet kendi varlığına bakmaya cesaret ettiği zaman ve tabiatle yüzde yüz meşgul olan - tabiatı istismar etmek insanların eline geçtiği zaman - reâlist olur. Ne zaman ki kendisinden korkarsa.. cemiyetin, tabiatın ve hakikatın şuuru insanı ürkütürse o zaman romantizm canlanır.

— Biz bu devrin hangisindeyiz?

— Ben reâlist devrindeyim.

— Bizde garbin hangi kültürü hâkimdir?

— Fransız kültürü diyorlar. Yanlış. Fransız gazetelerinin gündelik veya haftalık hikâyelerinden başka birşey bilen yoktur.

Fransız kültürünü iyice bilenler olmuş olsaydı, orjinal eserler yapmağa kalkardı. Kültür esaslı olunca insanı Avrupaî yapar. Avrupalı adamın yegâne vasfı orjinal olmaktır.

— Cihan edebiyatı bugün terakki ediyor mu?

— Her rejimin severleri olduğu gibi, onu da ideâlize edebilen ve kuvvetle bu davayı benimseyenler bulunabilecek olursa, siyasi, içtimaî zararlarına rağmen güzel eser çıkabilir. (Sarhoşluk için yapılan edebiyat kadar güzel bir edebiyat var mıdır.) Bu sözümden sarhoşluğun müdafaası kastı anlaşılmasın. İş sanat'kârını bulmaktadır.

Biri ilmî teşci eder, diğeri sulhu.

— San'at umumiyet itibarile inkişaflar gösterir mi, göstermez mi?

— Emirber haline konan san'at herşeyden önce samimiyetini kaybeder ve insanlara zevksizliği aşılar.

— Sevdiğiniz edibler kimlerdir?

— Bizim eli kalem tutan herkesi severim. Okuduğum kitaplar:

Mopasan'ın, Emil Zola'nın, Gorgi'nin... Unutuyordum; bizim edibleri severim, demiştim. Onlar, kendilerini yazmıya vereceklerde başka birşeye verselerdi muhakkak zengin olurlardı. Onların hepsini feragat timsali olarak severim. Tabiî bunların içerisinde estetik kıymetlerine hayran olduklarım da ayrıca bir yekûn tutar.

— Tiyatromuzun inkişafı için evvelâ aktör mü, muharrir mi lâzımdır?

— Bunlardan maada üçüncü birşey lâzımdır; o da, memlekette tiyatro kültürü. Seyircinin seviyesini yükseltmek birinci vazifedir.

Bunun için hangi çareye başvurulursa yerindedir. Çünkü, tiyatro, aktör, muharrir kütleden mürekkep bir varlıktır. Bir tarafı eksik oldu mu bu iş sakat olur.

Sadri Erteme, bir hayli ahret suallerine benziyen suallerimi sormakla, zannederim ona birşeyler söyletebildim. Şimdi de biraz hayalî birşey sormalıydım ki işin ciddiyetinden uzaklaşalım. Bu sualim ne olabilirdi. Aklıma gelen şu ilk suali sordum:

— Büyük, yani milyonlar kadar bir servetiniz olsaydı ne yapardınız?

Düşünmeden cevap verdi:

— Rahat rahat oturur, roman yazardım.

— Ya aşka inanır mısınız?

Gülerek:

— Aşk olmayınca meşk olmaz. Sanatkâr olacak adam mutlaka birşeye tutkun olmalıdır ki.. Orjinal eser versin.

— Kalabalık olur orası Bay Fuat Boğazın tenha köylerinden birinde duralım. Küçük bir kıyı kahvesinde otururuz.

— Nasıl isterseniz...

Ve artık başka birşey konuşmadılar. Asfaltın üstünde kayan otomobilde birbirlerinden uzak, kendi düşüncelerinin sınırlarına varmışlardı. Zaman zaman Boğazın mavi ipek kurdelâ gibi uzayan suları görünüyor, ağaçların üstünde güneşin son kızıllığı titreşiyordu.

***

Boğazın hayal dolu sularının üstüne çakılmış birkaç tahta parçası ile yapılan küçük kıyı kahvesi.

Birkaç hasır iskemle, küçük tahta masalar.

Güzelliği burnunun üstünde, gazete yaprağı başında uyuklayan yaşlı bir adamla, balıkçı oldukları hallerinden belli iki delikanlıdan başka kimse yok.

Kahveci temiz bir adam.

Çabucak iyi demlediği iki fincan çayı önlerine sürdü.

Tahta tabanlı kahvenin kıyı yerlerinde deniz şarkı söylüyor. Güneş Boğazın bir gecelik hasreti ile tunçlaştı. Ve rüzgâr nefeslerini tutarak uzaklara, çok uzaklara çekildi gitti.

— Bir kadın sevmiştim Bayan Berrin. Bir kadın sevmiştim. Bu sevgiyle okadar hırpalandım ki.. kalbimdeki yerini çekip kopardığım gün, çok sevdiğim mesleğimi de kaybetmek mecburiyetinde kaldım.

— Niçin evlenmediniz?

— Evlenemezdik!

— Ya?!

— Çünkü evliydi ve bir çocuğu vardı.

Berrinin yüzü soldu; ince kumral kaşları alnının üstünde üzüntüyle titredi.

(Arkası var)

BAYANLAR İÇİN:

Sıcak İlkbahar günlerinde giyecekle: i rop ve bulûz örnekleri

1 — Hafif yünlü veya ipekli kumaştan rop. İpekli 2.50, yünlü 3 metre kumaş gider.

2 — Gri yünlü kumaştan rop. 2.50 metre kumaş kâfidir.

3 — Krep saten, maroken veya ağır yünlü kumaştan başka bir rop.

4 — Renkli yünlü kumaştan kostüm 2 kat genişliğinde 3 metre kumaş kâfidir.

5 — Emprime kumaştan zarif bir rop. 3.50 metreden yapılır.

6 — Emprime kumaştan başka bir model.

7 — Eteği benekli kumaştan, bulûzu ten renkli, kuşağı ve yakası açık renk benekli kumaştan olacaktır. Etek için 1.60, bulûz için 1.20, garnitür için de 40 santim ipekliye ihtiyaç vardır.

Bu modeller en son Paris modalarıdır ilkbaharda olduğuve yazın da giyilebilir.

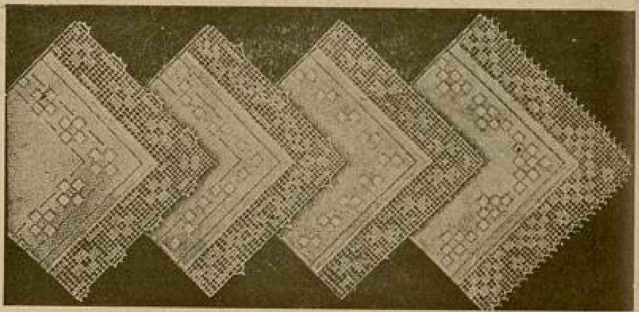

Mendil modelleri

Dört zarif mendil modeli D. M. C. nin 150 numaralı ipeğile işlenir. Modellerde örgü tarzı açıkça gösterilmiştir. Bunlar en yeni mendil modelleridir.

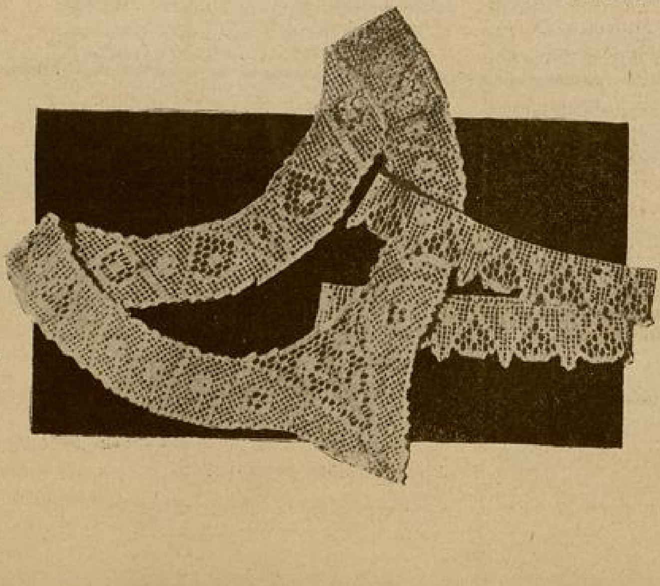

Dantel yakalar

Bu sene dantel yakalar çok modadır. Verdiğimiz örnek D. M. C. marka 116. Artiklin 12 numara beyazı ile yapıldığı gibi Japon ipliğinden de yapılabilir.

GÜZEL EL IŞI ÖRNRKLERİ

Evini süslemek, kızını cihazlamak, boş saatlarını faydalı geçirmek isteyen her ev kadını bu sayfalara koyduğumuz şık ve ekonomik el işlerini kolaylıkla yapabilir

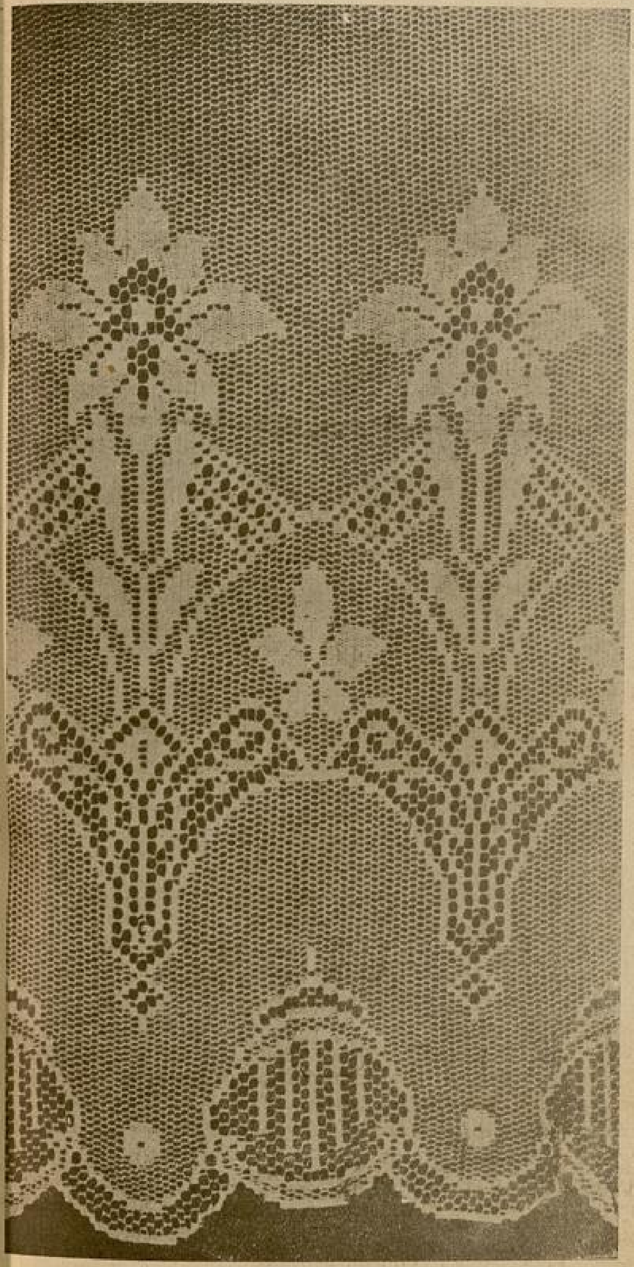

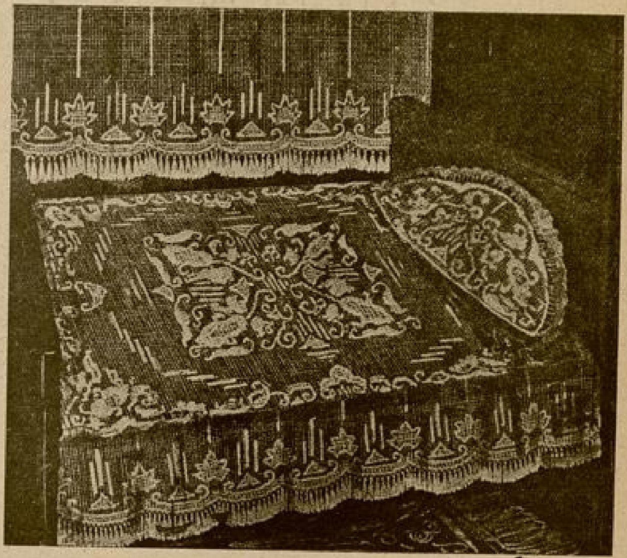

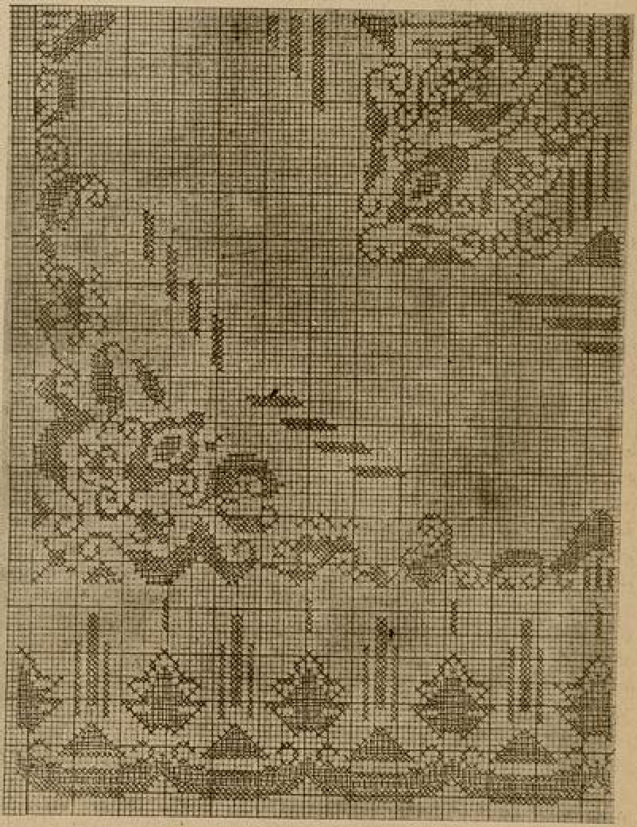

Fevkalâde güzel bir perde

D. M. C. nin 12 numaralı ipeğile istenilen renkte ve pencerenin genişliğine göre örülür. Örgü tarzı modelde açıkça gösterilmiştir.

Çok zarif bir yatak odası

Büyütülmüş modelde görüldüğü gibi gayet kolaylıkla işlenen bu takımla çok zarif bir yatak odasına malik olursunuz.

KIRMIZI BALIKLAR

YAZAN: CAHİT UÇUK

№ : 18

— Neredeydin?

— Sormak lâzım gelseydi, buna senden ziyade benim hakkım var. Bir haftadanberi neredeydin? Niçin gelmedin?

Hasan, cevap vermedi.

— Bak susuyorsun. Bir haftadır neden uğramadın? Seni çok değişik görüyorum. Hiç böyle hırçın ve aksi bir adam değildin!..

— Ben, sana haftayı nasıl geçirdiğimi bir kelimesi eksik olmadan anlatacağım. Fakat sen de söyliyeceksin...

Filizin annesi kapıda göründü. Onların danslarına bakarak gülümsüyordu:

— Çocuklar, acıkmadınız mı?

O zaman, salonun içine akşam renklerinin girmiş olduğunu gördüler.

İkisi birden cevap verdi:

— Açız!..

— Şu halde sofrayı kurun! Ben de yemeği hazırlıyayım!.

Yemekten sonra, üçü bir müddet konuştular. Saat dokuza doğru genç kadın, odasına çekildi. Onlar yalnız kaldılar.

Filiz, divanın bir köşesine oturmuş, dirsekleri dizlerine dayalı, elleri çenesini kucaklamış, Hasana bakıyordu. Birden söze başladı:

— Hasan, beni üzmekten zevk alıyor musun?

Genç adam, şaşırarak sordu:

— Ne demek istiyorsun?

— Şunu demek istiyorum ki, bazan bütün ruhunla bana yakın, bazan bir yabancı kadar uzak oluyorsun. Bunların sebepleri nedir? Senden şüphe ediyorum. Sana kızıyorum. Fakat sana karşı olan hislerim hiç değişmiyor. Aylardanberi devam eden hayatımızda, bir gün yalan söylediğimi, sana verdiğim sözü yapmadığımı gördün mü? Ben niçin bu kadar samimî, doğruyum da, sen buna mukabil günlerce beni ihmal ediyorsun?

— Ben sana bir kötülük mü yapıyorum Filiz ablacığım?

Filiz, mahzunlaşmış bir gülüşle önüne baktı. Gözleri halının çiçeklerinde dolaşıyordu:

— Seni anlar gibi olduğum vakitler var. Hiç tanıyamıyacağım kadar yabancı bulduğum saatler oluyor. Yakınlığın yürüdükçe gidip geliyor. Bir tereddüdün var gibi. Açık sözlü, ve samimî olacak yerde niçin susuyorsun? Bazan kalbime ağrılı çarpıntılar doluyor. Bunlar maddî birer sızı mı, yoksa üzüntülerimin akisleri mi bir türlü seçemiyorum. Yüzümün gülüşlerine inanma Hasan. Çok üzülüyorum. Hayatımın intizamını örseliyecek bir vaziyetin doğacağından, sıhhatimin bozulacağından, bu gönül dertlerine katlanamıyacağımdan korkuyorum. Bazan yalnız seni ve kendimi, bazan hayatımızın bu hoşuma gitmiyen şeklini düşünüyorum. Ben, bir ihtiyar kız oluncaya kadar, hep böyle bekliyecek miyim?

Sesi bi- hıçkırıkla düğümlenerek sustu. Başını daha çok eğmişti. Hasan, onun gözlerinden bir billûr tanesi gibi parlak, bir yaş damlasının düşerek, halının tüyleri arasına gömüldüğünü gördü.

— Düşünüyorum da Filiz, sana ıstırap çektirmeğe hakkım yok. Ben havaî bir adamsam, bunda senin ne kabahatın var. Boş yere üzüyorum seni. Çok zamanlar, feragatin, karakterinin olgunluğu.. şefkatinin, vefanın samimiyeti karşısında kendimden utanarak senden kaçmak; bu suretle seni hayatıma karıştırmaktan kurtarmak istiyorum. Fakat ne çare ki seni seviyorum. Hotkâmca, kendimi düşünerek seviyorum. Senden uzak, senin rabıtandan ayrı düşersem, bir daha kalkamıyacak bir hale geleceğim sanıyorum. Halbuki sen, burada bana ait oldukça başım da esen havailik rüzgârlarlarına kendimi tamamile kaptırmıyorum. Çünkü yüreğimde senin yaktığın bir ateş var. Beni çağıran heveslerin, arzuların ateşinden çok daha sıcak ve kuvvetli. Zayıf zamanlarımda bu ateş bir lâv gibi kaynamağa başlıyor, özleyiş beni tutuşturuyor, güzel gözlerindeki yalnız benim olan tatlı bakışlarını görmek, yalnız benim avuçlarıma saklanan ellerini öpmek için, herşeyi geride bırakarak sana dönüyorum. Herşey deyince, hayatıma karışan başka sevgiler, kadınlar var sanma Filiz. Bu herşey, avare dolaşmak, kumar oynamak, ve içki!..

Hasan, önüne bakarak birkaç dakika sustu. Sonra başını kaldırarak sözüne devam etti:

— Sen, güzel yüzün, asil ve temiz varlığınla beni kurtarıyorsun Filiz... Seninle hayatımda yepyeni birşey öğrendim. Sayılacak kadın... Şimdiye kadar, anamdan başka hiçbir kadın, bende bu hissi yaşatmamıştı. Ve öyle sanıyordum ki; kadın yalnız, erkeğin zevkleri keyifleri için dünyaya gelen bir vasıtadır. Erkek, isterse yalnız anasını sayar. Halbuki Filiz, seni anamdan çok sayıyorum. Çünkü, ondan daha kuvvetli, ve hayatın serseri rüzgârlarile eğilmiyecek kadar sağlamsın. Bu hissi bana verdiğin için sana minnettarım. Varlığından taşan nezahet, güzel gözlerindeki yürekten bakış, sesindeki candan ahenk, görünmez birer çelik zincir olup, beni sana bağladı. Benden şüphe etme... Sevgimden korkma... Bütün münasebetsizliklerime rağmen, seni anamdan daha çok saydığımı; seninle tanıdığım aşkla sevdiğimi unutma Filiz...

Filiz, gözlerini halının çiçeklerinden ayırarak, başını kaldırdı. Yüzünde, derinden vuran bir memnuniyet vardı. Uzun siyah kirpikleri biribirine yapışmış, yanaklarında gözyaşlarının ıslak yolları parlıyordu:

— Şimdi sana ne kadar yakınım bilsen Hasan. Senin için tereddütsüz olabilirim...

Sesi heyecanla titriyordu:

— Bu yakınlaşma saatleri olmasa, kuvvetimi kaybedebilirim.. Vakit vakit içimde doğan ölmek arzularına koşabilirim Hasan. Senin en ufak hareketin, bana, bütün kederlerimi unutturuyor. İstiyorum ki, hayatımın ilk sevgisi, bütün ömrümün sevgisi olsun. Ana olmak saadetine bu sevginin içinde ereyim... Gönlümde, bir ucu göğe yükselen bir sevinç tuğu var. Senden gelen alâka onu altın ışıklariyle boyuyor. Senden gelen uzaklık ona yalçın granitlerin rengini vererek karartıyor...

Hasan, genç kızın yaşlı, heyecanla ateşlenmiş yüzüne dudaklarını uzattı. Onu kolları arasına aldı. Filiz, bu kolların içinde saadetin en doyulmaz hislerine kavuşuyor, kederleri dağılarak yokoluyordu.

Hasanın sıcak dudakları, genç kızın yüzünde, saçlarında dolaşıyor, nefesleri onu okşuyordu:

— Filiz ablacığım. Senin başarıcı kuvvetlerle dolu varlığın; yüreğimde yaşıyan sevgin, beni babasının parasını yiyen işsiz bir adam olmaktan kurtaracak...

Filiz, aklına birşey gelmiş gibi dur-

du. Gözlerindeki bakışlar uzaklara dalarak sordu :

— Seni ilk gördüğüm gün, hatırlıyor musun ?

— Hiç unutmadım ki... Yurdun penceresinden bakmıştın. Sana, gömlek diken atölyenin adresini sormuştum...

Filiz, dalgın gülümsedi :

— Evet o gün. İşçi kızlar senin hakkında bildiklerini söylüyorlardı. Bir bankada memur, büyük bir kumaş mağazasında kasadar, bir mirasyedi... O zamandanberi bana bunlardan bahsetmeni boşuna bekledim. Sen, hayatına, mesleğine ait hiç birşey söylememeyi tercih ederek susuyordun. Ben de bunları başkalarından duymamak için kulaklarımı kapadım. Seni, yalnız senden öğrenmek, tanımak istiyordum. Ruhuna yaklaştım. Fakat, hayatının safhalarını bilmiyorum...

Hasan, gülümsiyordu :

— Haklısın Filiz. Bunlardan sana bahsetmemekte bir kastim yoktu. Ben mesleğimi sevmiyorum. Senin üzerinde de aynı tesiri bırakacak sanıyor, yalnız bu sebeple söylemiyordum...

— Herhalde seni mesleksiz olarak düşünmek bana daha iyi tesir yapmıyor... Sen bir banka memuru musun, kasadar mısın, mirasyedi misin ?

— Babam sağ olduğuna göre mirasyedi değilim !..

— Şu halde nesin ?

— Bir buçuk seneye yakın oluyor, Paristen, ticaret tahsili yaparak buraya döndüm. Babamın tüccar olduğunu da bilmiyor musun ?

— Hayır ! Söyledim ya, senin hakkında ne biliyorsam, bana söyledikleridir. Başka hiç kimseyi dinlemedim.

— Beni, kasasında gördükleri mağaza, babamın müesseselerinden biridir. Bana ticaret tahsili yaptıran babamdır zaten. Beni kendi yerine bırakmak istiyordu. Tahsil dönüşü, beni kendine ait müesseselere kontrölör yaptı. Hesapları tetkik ediyordum. Bu iş çok kısa devam etti. Sıkıldım. Gözü mühendis olmak arzusundan zorla ayrılıp, ticaret tahsili yapan bir adam için, bu, çok tabiî bir neticeydi. Sonra bir bankaya yerleştim. Sabahtan akşama kadar hesap yaparak, bir makine gibi çalışmak beni yordu. Oradan da ayrıldım. Bunun üzerine babam bana bir sene izin verdi. Gezecek, eğlenecek, çalışmak için kuvvet toplıyacaktım. İlk işim birkaç seyahat yapmak, bir otomobil, bir kotra almak oldu. Bizim memlekette bir genç adamın, bir kotrası, bir otomobili olunca mirasyedi deniyor. İşte hayatımın tarihçesi. Seninle tanışınca, ruhum üzerindeki tesirlerin babamın gözlerinden kaçmadı. Nişan olunca, beni tebrik etti, seni görmek istedi...

Filiz, dargın bir gülümseyişle sordu:

— Niçin onun arzusunu yerine getirmek istemedin ?

— Seni okadar sevecek, mükemmel bulacaktı ve seninle elele verip benim üzerimde tesir yapmağa kalkacaktı... Halbuki ben, yalnız senin arzularınla yola gelmek emelindeydim.. İstediğin gibi olacağım Filiz. Buna inanıyorum.. Senden taşarak ruhuma dolan arzuların güzelliğini duyuyorum. Bunu, bu dakikadaki kadar derinden hissetmemiştim. Sana söz veriyorum. Seni üzecek hiçbir hareketim olmıyacak. Evlendiğimiz gün artık, geriye dönüp bakmak bile istemiyeceğim Hayatı, senin gibi cesur bir kızla; sevgiyi senin gönlün gibi vefa, şefkat, tükenmez bir sıcaklık dolu bir yürekle paylaşmak, insana yaşamak, çalışmak istekleri veren güzel birşey Filiz ablacığım. Çok yakında, yuvanın erkeği olacağım! Şunu da bil ki, senden başka hiçbir kadın beni avareliğimden çeviremez, yürüyeceğimi aklımdan geçirmediğim bir yola sürükliyemezdi...

Filiz, gözleri kapalı, başı onun göğsünde, dinliyordu. Genç adamın anlattıkları, sesinin ahengi, ruhundaki şüphelerin, üzüntülerin karanlıklarını, ışıklı bir su gibi yıkamıştı.

Masanın kenarına dirseklerini dayıyarak, sokağın ıslak boşluğu içine dalgın gözlerle bakıyor....

Filiz, kapıdan çıkınca, kalın paltosunun yakasını kaldırdı. Hava soğuk, gök bulutlu, kaldırımlar ıslaktı.

Genç kızın yüzüne çarpan soğuk, yanaklarını renklendirdi. Altları lâstikli, geniş topuklu spor ayakkabıları, ıslak kaldırımların üzerinde ses çıkarmıyor, o, kollarını sallıyarak yürüyordu.

Tramvaylar, çalışanları işlerine, talebeleri mekteplerine taşıyordu.

Genç kız, geniş adımlarla yürüyüşüne, başının dik oluşuna rağmen, yorgun ve uykusuzdu. Kaç gündür akşam üstleri boş yere Hasanı bekliyor, bu, gecenin ileri saatlerine kadar devam ediyordu. Odasında ışık yakmıyor, masanın kenarlarına dirseklerini dayıyarak, sokağın ıslak boşluğu içine dalgın gözlerle bakıyor, nişanlısının yolunu gözlüyordu. Bazan bekçi düdüklerini, Hasanın ıslığı sanarak, bütün varlığiyle dinliyor, sonra aldandığını anlayınca derin bir yese düşüyordu.

Hasanla uzun uzun konuştuklarının üstünden, güzel, mesut günler geçmişti. Genç adam, hemen her akşam nişanlısını ziyarete geliyor, salondaki ateş yüzlü salamandıranın karşısında saatlarce oturuyorlar, gelecek zamanki hayatlarının projelerini kuruyorlardı. Yüreklerindeki beraberlik, sobanın sıcağı, onları yaşadıkları âlemden alarak istikbalin içine atıyor; Hasan, yüzü yumuşak gülüşlerle aydınlanarak söylüyor, Filiz, yanakları ateş gibi kızararak, gözleri parlıyarak Hasanı dinliyordu. Evlendikleri zaman Filizin evinde oturacaklardı. Arasıra, Hasanın babası onlara gelecek, bazan da Hasanla Filiz yaşlı adama misafir gideceklerdi.

Filiz, gözleri yolda, düşünceleriyle güzel günlerin hayalini yaşıyarak yürüyordu.

Mektebin yan kapısından girmek için akasyalı yola sapınca, çıplak dalları sallanan ağaçlar, ona gözlerini yaşartacak kadar hüzünlü göründü. Her şeyin bitmiş olduğunu, kuruyan, rüzgârla uçuşan yapraklar gibi yokolduğunu sanıyordu. Hasan, bütün sevgisine, vaitlerine rağmen, vakit vakit sözünde durmıyarak onu incitiyordu.

Genç kız, kalbi sızlıyarak, bir akşam Hasanla oturdukları duvar dibine baktı. Orada bir tek yeşil ot kalmamıştı. Eğilerek sarı otları okşadı. İncecik vücutları ıslaktı. Bu, genç kıza daha çok dokundu. Yapraklar kuruyarak dökülmüş, dallar çıplak kalmıştı. Otlar sararmış, ıslak vücutları yapışkan bir sokulganlıkla büzülerek, duvar dibine gizlenmişlerdi. Yol, sallanan çıplak ağaçların arasında daha genişlemiş görünüyordu. Bahçe duvarlarına sarılan gül, hanımeli, yasemin, mor salkımların dalları, biribirine karışmış, kara yılanlara benziyorlardı.

Filiz, Yurdda çalan ders çanının sesiyle, vazifesini hatırlıyarak yürüdü. Açık bahçe kapısından içeri girdi. Kolları alçak çamların altından geçerken omuzlarını kısarak inlemesine rağmen, yeşil dallar, yumuşak kanatlariyle onun başını okşuyorlar, titreşerek aralarında saklanan yağmur damlacıklarını onun omuzlarına, başına serpiyorlardı.

Genç kız, Yurdun merdivenlerine yürürken, yan tarafta çalışan ihtiyar bahçıvan, elinde çapasiyle doğruldu :

— Hoşgeldin güzel kızım...

— Hoşbuldum. İşin kolay olsun Ali çavuş !..

İhtiyar bahçıvan, bütün bahçeyi göstermek ister gibi, çapalı kolunu kaldırarak havada çevirdi :

— Bahçemizde senden başka taze filiz kalmadı... Ne yapalım? Kasımpatları hazırlıyorum...

Filiz, gülümsiyerek içinden: "Benim de sevinçlerim kurudu, dedi„. Merdivenleri çıktı. Cam kapıdan içeri girince, vücudunu sıcak bir hava kucakladı. Kaloriferler yanmıştı. Genç kızlar, beyaz yakalı, gri önlükleri içinde, yaz gününde dolaşır gibi, rahatlıkla işlerini görüyorlar, masaların başında çalışıyorlardı.

Filiz, yanlarından geçerken, saygıyla onu selâmladılar. Genç kız, şapkasiyle paltosunu vestiyere bırakarak yukarı çıktı.

Biraz sonra, birinci sınıfa girmiş, karatahtanın önünde, hafif kalın tatlı sesiyle metod dersi veriyordu.

●

Filiz, öğle paydosunda, prova odasına girerek kapıyı sürmeledi. Yalnızlığa, düşünmeğe ihtiyacı vardı. Yurdun uğultusu, kulaklarına çarpıyor, başının zonklamalarına karışıyordu. Yüreğinde kırıklığın, ümitsizliğin verdiği derin bir yorgunluk vardı. Kıymet verdiği herşey, gözlerinin önünde şekillerini değiştiriyor, manalarını, güzelliklerini kaybediyordu. Kendi düşüncelerinin içine daldıkça, Yurdun uğultuları, genç seslerin bağrışmaları, kahkahaları kulaklarından uzaklaşmağa başladı.

Ders çanı Yurdun dört bir köşesinde çınlayınca, aşağı kattan yukarı çıkanların ayak gürültüleri duyuldu. Filiz, talebelerin sınıflara, işçilerin dikişleri başına toplandığını, ortalığa çöken sessizlikten anladı. Bir saat sonra dersi vardı. Çantasını açarak, talebesinin, kontrol ettiği defterlerini çıkardı. Vereceği dersi bir kere daha gözden geçirdi. Bu işleri alışkanlıkla, düşünmeden yapıyordu. Aklında yalnız bir fikrisabit yaşıyordu. Biribirine karışarak bir tek kelime halini alan : Hasan. Onun sevgisi. Onun ihmali...

Genç kız, şakaklarını döven ağrıyı, kalbini ezen ıstırabı duymuyordu. Uzun zaman, yüreğindeki gizliliklere saklanarak susan mantığı, onun bu zaaf anlarından istifade ederek, gizlendiği köşeden çıkıyor, karşısına dikilerek, yumuşak sesiyle, ondan hesap soruyordu.

Filiz, başının içinde çınlıyan bu eski, âşina sesin sorgularını şaşarak dinliyordu. "Daha, inanmakta devam edecek misin? Aldatıldığının farkına varmıyor, sezmiyor musun ?„

Gönlünün inanışları ve sevgisi, mantığının sorgularına isyan ederek cevap veriyordu : "Sevildiğime, aldatılmadığıma eminim !„

Genç kızın gözleri dikkatle açılmış, vücudu ürperiyordu. Mantığı saçmalıyordu : "Filiz, bu kadar zaman sesimi çıkarmadım. Kendikendine uyanmanı bekledim. Fakat maalesef çok zayıf olduğunu görüyorum. Artık, beni dinlemek zamanı geldi. Seni aldatan, üzen adamı bırakman lâzım !..„

Filizin kalbi çarpıyor, parmakları geriliyor, hakikî bir ses gibi kulaklarında duyduğu mantığını boğmak, susturmak istiyor; mantığının karşısında sarsılmıyan, korkmıyan sevgi duygularının cevaplarını yüreği serinliyerek dinliyordu : "Delisin! Eğer ben seni dinliyecek olsam da ondan ayrılsam, yaşıyamam. Nasıl olur? Ben onun sıcaklığını kendi ellerimle nasıl soğutabilir, onu varlığımdan çıkarabilirim? Buna imkân var mı? Kalbimi işleten, vücudumu besliyen kan, şimdi onun sevgisidir. Sorarım, vücut kansız yaşar. kalp işler mi ?„

Mantığının sesiyle, gönül hisleri arasında uzun mücadeleler oldu. Yürek duyguları bütün ısrarlara rağmen kırıktı. Mantığının kuvveti, alay edişleri karşısında yavaş yavaş yoruluyordu.

Filiz, gözleri yaşlı, kafasının içindeki döğüşü seyrediyor gibiydi.

Sevgisinin sesi, yavaşlayıp küçüldükçe, mantık haykırıyordu : "Yine bir haftadır meydanda yok. Sen de tıpkı annen!. dünün kadını gibi uyuşuk, mücadelesiz onu bekliyorsun, onun yolunu gözlüyorsun. Hani senin kuvvetin? Nerede kaldı eski cesur Filiz? Dikkat et! Bu gidişle eski benliğin eriyecek. Sana benzemiyen değişik bir insan olacaksın! Ben, senin en hakiki dostunum!.. Hatırlıyorsun değil mi? Mektep sıralarında sana kuvvet, sana öğüt veren yine bendim. Eserimsin. Eserimin çökmesine, yıkılmasına dayanamıyorum... Bu adam seni yaşatamıyacak... Bütün hayatınca kıracak! İncitecek... Kendini toplaman lâzım... Biraz gayret, silkinip omuzlarından şu yükü at !„

Filiz, ellerini yüzüne kapattı. Hıçkırarak ağlıyordu :

(Arkası var)

No. 80 YARIM AY BİLMECE KUPONU No. 80

Bilmece No. 80

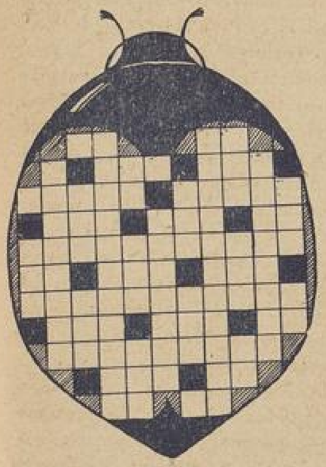

Yeni Bilmecemiz No. 80

Boş hanelere - soldan sağa ve yukarıdan aşağıya- öyle harfler yerleştiriniz ki çıkacak kelimelerin dilimizde bir karşılığı bulunsun.

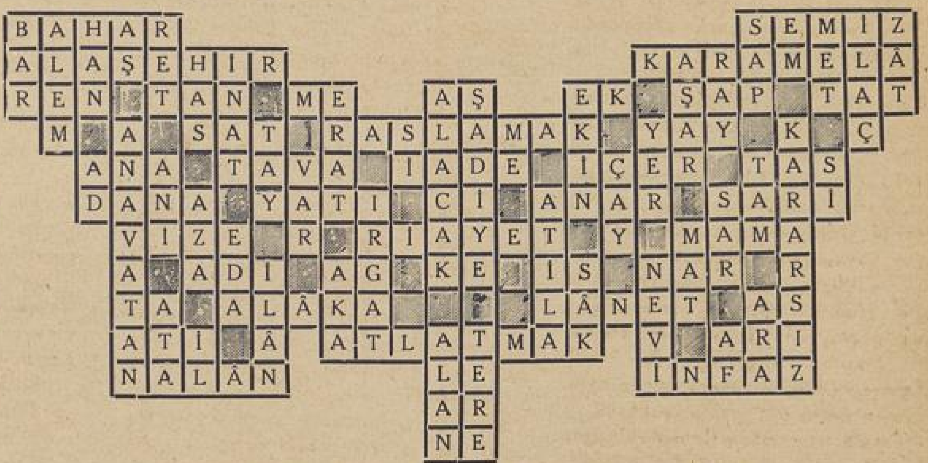

78 inci sayıdaki bilmecemizin doğru tertip edilmiş bir örneği.

Burdur: Hastane caddesi Bayan Bedriye Beyhan tarafından tertip olunmuştur

Bu bilmeceyi doğru çözenlere armağanlarımız :

Birinciye: Üç çift ipekli kadın çorabı; ikinciye: Cizlavet marka lâstik ayakkabı; üçüncüye: Bir baston; 4 - 15 inciye: Yüz kuruşık birer kitap; 16 - 30 ucuya: Ellişer kuruşluk bir kitap; 31 - 100 üncüye: Yirmi beşer kuruşluk birer kitap.

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kurada kazananlar :

Beş Lira : İzmir Eşrefpaşada İstiklâl garajında Halil Egemen.

Üç Lira : Bursa Tophane Ahmet Vefikpaşa mahallesi Haznedar sokağı No. 144 de Piraye Akdeniz.

Yüz kuruşluk bir kitap : Tekirdağ Hükûmet meydanı No. 9 Melek Sayar. Nazilli Cezaevi âmiri Bay Hilmi Başarırdan Ali Kemal. EskiFoça Kenan Soner. İstanbul İnönü Kız Lisesi 4 - A No. 733 Mübeccel Akdik. İstanbul Üsküdar Kız Enstitüsü 2 inci sınıftan 196 Handan Öztürk. İstanbul Büyükçekmecede Nazmi Özkan. Bursa Ziraat Lisesi sınıf 2 No. 377 R. Kanat. Samsun Ihlamur sokak No. 6 da Zühal Varol. Erzurum Lisesi 4 - A No. 640 Şahap Üzmen. Ankara Orman çiftliği ziraat stajyeri 308 Talip Alpaslan. Ankara Y. Z. E. No. 666 Naime Göksel.

Elli Kuruşluk Kitap : İstanbu Piyade Atıştan Recep Alpan. İstanbul Çengelköy Kuleli Süel Lisesi 9 - 2 de 215 Lütfi Okay. İstanbul Beyazit Askerî Tıbbiye okulu sınıf 5 No. 167 Kayhan. İstanbul Piyade Atıştan Baki sönmez. Bursa Erkek Lisesi 5 - A No. 294 Salâhattin Târan. Samsun Belediye Elektrik - Si dairesi mutemet ve kâtibi Nurullah Sertkaynak. Erzurum Lisesi 4 - A No. 777 Niyazi Gökbelen. Ankara Mezbaha baytarı Ali Rıza Öker oğlu Gökalp Öker. Söke istasyon gardfren Ömer Ercan. Ankara Cebeci Kutlugün sokağı İyisu çeşmesi No. 12 - A Sabahat Gop. Ankara As. Fb. Gd. Sn. St. No. 62 Özbek Vidinli. Ankara İtfaiye meydanı Soysal apartman altında aşçı Ahmet eliyle Şemsettin Yastumanoğlu. Ayancık - Sinop Hâkim Ömer Karaali kızı Suzan Karaali. Mersin Akçam kereste mağazası Cahit Türkay. Kayseri Tayyare fabrikasında marangoz başustası Ahmet Tibet.

On Kuruşluk Bir kitap : İstanbul Göztepe istasyonunda Yıldız Erol. İstanbul Fatih Hacı Ömerpaşa sokak No. 2 de Mesadet İrten. İstanbul Lâleli apartmanları I inci daire No. 36 Koray Dincol. İstanbul Osmanbey İsmet apartmanı No. 3 Sinan Berkand. Bursa Tarım okulu son sınıf M. Emin Kanat. Erzurum Lisesi 4-A No. 411 Nihat Silâhdaroğlu. İzmit Tecim ve Endüstri odasında Nebahat Sunay. Adana Simsar Bay Hilmi muhasibi malûl tayyareci Enver Şenler. Burdur Hastahane caddesi No. 4 Bedriye Beyhan. Konya Köprübaşı Karakol caddesi No. 66 Kâzım Akyollu.

Yazı direktörü: Emin Refik Uzman ● No. 80 ● 1 Haziran 1938 ● Basan: Resimli Ay Basımevi T. L. Ş.

ON SENE GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hala sokup beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyiçe besleyen maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülnce mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besliyeci madde yalnız: yeni "TOKALON" kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile az zamanda genç ve güzel bir hal alıyorlar.

"TOKALON" kreminin "pembe" renkli olanını gece yatmadan önce kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise "TOKALON" kreminin "beyaz" renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON" üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON" kremini kullanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. "TOKALON" ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsiniz.